



Brüssel, 25. oktoober 2024
(OR. en)

14729/24

Institutsioonidevaheline
dokument:
2022/0269(COD)

CODEC 1963
MI 870
COMPET 1033
CONSUM 308
POLCOM 275
ENFOCUSTOM 119
JAI 1533
EMPL 528
SOC 767
UD 222
PE 236

KIRJALIK TEAVE

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Teema:	Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, millega keelatakse sunniviisilise töö tulemusena valminud tooted liidu turul – Euroopa Parlamendi esimese lugemise ja parandusmenetluse tulemus (Strasbourg, 23. aprill 2024 ja 22. oktoober 2024)

I. SISSEJUHATUS

Vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 294 ja kaasotsustamismenetluse praktilist korda käsitlevale ühisele deklaratsioonile¹ toimus nõukogu, Euroopa Parlamendi ja komisjoni vahel mitmeid mitteametlikke kontakte eesmärgiga jõuda eespool nimetatud seadusandliku ettepaneku suhtes kokkuleppele esimesel lugemisel.

Kõnealuse dokumendi puhul oli kavas² parandusmenetlus³ Euroopa Parlamendis pärast seda, kui ametist lahkuv parlamendikoosseis on vastu võtnud esimese lugemise seisukoha.

¹ ELT C 145, 30.6.2007, lk 5.

² 10078/24.

³ Euroopa Parlamendi kodukorra artikkel 251.

II. HÄÄLETUS

Euroopa Parlament võttis oma 23. aprilli 2024. aasta istungil vastu muudatusettepaneku nr 177 (ilma õiguskeelelise viimistlemiseta) komisjoni ettepaneku kohta ja seadusandliku resolutsiooni, mis kujutab endast Euroopa Parlamendi esimese lugemise seisukohta. Kõnealune seisukoht vastab institutsioonide vahel algselt kokkulepitule.

Pärast vastuvõetud teksti õiguskeelelist viimistlemist kiitis Euroopa Parlament 22 oktoobril 2024 heaks esimese lugemise seisukoha paranduse.

Selle parandusega peaks nõukogul olema võimalik lisas esitatud Euroopa Parlamendi seisukoht⁴ heaks kiita, viies seega lõpule esimese lugemise mõlemas institutsioonis.

Õigusakt võetakse seejärel vastu Euroopa Parlamendi seisukohale vastavas sõnastuses.

⁴ Paranduse tekst on esitatud lisas. See on esitatud konsolideeritud tekstina, milles komisjoni ettepanekusse tehtud muudatused on esile tõstetud paksus kaldkirjas. Sümbol „■“ tähistab välja jäetud teksti.

P9_TA(2024)0309**Sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keelamine liidu turul**

Euroopa Parlamendi 23. aprilli 2024. aasta seadusandlik resolutsioon ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega keelatakse sunniviisilise töö tulemusena valminud tooted liidu turul (COM(2022)0453 – C9-0307/2022 – 2022/0269(COD))

(Seadusandlik tavamenetlus: esimene lugemine)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse komisjoni ettepanekut Euroopa Parlamendile ja nõukogule (COM(2022)0453),
 - võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõiget 2 ning artikleid 114 ja 207, mille alusel komisjon esitas ettepaneku Euroopa Parlamendile (C9-0307/2022),
 - võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõiget 3,
 - võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 24. jaanuari 2023. aasta arvamust¹,
 - võttes arvesse vastutava komisjoni poolt kodukorra artikli 74 lõike 4 alusel heaks kiidetud esialgset kokkulepet ja nõukogu esindaja poolt 13. märtsi 2024. aasta kirjas võetud kohustust kiita Euroopa Parlamendi seisukoht heaks vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõikele 4,
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 59,
 - võttes arvesse rahvusvahelise kaubanduse komisjoni ning siseturu- ja tarbijakaitsekomisjoni ühiseid arutelusid vastavalt kodukorra artiklile 58,
 - võttes arvesse väliskomisjoni, tööhõive- ja sotsiaalkomisjoni, arengukomisjoni, kalanduskomisjoni ja õiguskomisjoni arvamusi,
 - võttes arvesse rahvusvahelise kaubanduse komisjoni ning siseturu- ja tarbijakaitsekomisjoni raportit (A9-0306/2023),
1. võtab vastu allpool toodud esimese lugemise seisukoha;
 2. palub komisjonil ettepaneku uuesti Euroopa Parlamendile saata, kui komisjon asendab

¹ ELT C 140, 21.4.2023, lk 75.

selle uue ettepanekuga, muudab seda oluliselt või kavatseb seda oluliselt muuta;

3. teeb presidendile ülesandeks edastada Euroopa Parlamendi seisukoht nõukogule ja komisjonile ning liikmesriikide parlamentidele.

Euroopa Parlamendi seisukoht, vastu võetud esimesel lugemisel 23. aprillil 2024. aastal eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2024/..., millega keelatakse sunniviisilise töö tulemusena valminud tooted liidu turul ja muudetakse direktiivi (EL) 2019/1937

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikleid 114 ja 207,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt²

¹ ELT C 140, 21.4.2023, lk 75.

² Euroopa Parlamendi 23. aprilli 2024. aasta seisukoht.

ning arvestades järgmist:

- (1) Nagu on tunnistatud Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) sunniviisilise töö konventsiooni nr 29 (edaspidi „ILO konventsioon nr 29“) 2014. aasta protokollis preambulis, on sunniviisiline töö inimväärikuse ja põhiõiguste raske rikkumine, ***soodustab vaesuse püsimist ja takistab kõigile inimväärsel töö saavutamist***. ILO kuulutas põhiõiguste valdkonna põhimõtteks kõrvaldada kõik sunniviisilise või kohustusliku töö vormid. ILO käsitab ILO konventsiooni nr 29, ***sealhulgas*** konventsiooni nr 29 ***täiendavat*** 2014. aasta protokollis ja ILO konventsiooni nr 105 sunniviisilise töö kaotamise kohta (edaspidi „ILO konventsioon nr 105“) ILO põhikonventsioonidena ***ning annab soovitusi sunniviisilise töö tõkestamiseks, kõrvaldamiseks ja heastamiseks, nagu näiteks ILO sunniviisilise töö täiendavate meetmete soovitus nr 203. ILO on välja töötanud mitmeid näitajaid, mida kasutatakse sunniviisilise töö juhtumite tuvastamiseks ja neile osutamiseks, nagu ähvardused ja tegelik füüsiline ja seksuaalne vägivald, kaitsetuse kuritarvitamine, töö- ja elutingimuste kuritarvitamine ning liigne ületunnitöö, pettus, liikumise piiramine või töökohale või piiratud alale sulgemine, eraldamine, võlaorjus, palga kinnipidamine või ülemäärased palgakärped, passi ja isikutunnistuse äravõtmine või ametivõimudele ülesandmisega ähvardamine, kui töötajal on ebaseadusliku sisserändaja staatus***.

Sunniviisiline töö on väga sageli seotud vaesuse ja diskrimineerimisega. Krediidi ja võlaga manipuleerimine kas tööandjate või värbamisagentide poolt on endiselt peamine tegur, mis seab kaitsetud töötajad sunniviisilise töö lõksu. ILO järelevalveorganite hinnangul ei ole vangide töö, sealhulgas see, kui seda tehakse eraettevõtjate jaoks, iseenesest sunniviisiline töö, tingimusel et seda tehakse vabatahtlikkuse alusel, kinnipeetava kasuks ja see on võrreldav vaba töösuhte tingimustega. Üldkasulik töö kui asenduskaristus vangistuse asemel peaks alati teenima avalikku huvi ja riigid ei tohiks seda ühelgi juhul kuritarvitada süüdimõistetu alandamise või tema väärikuse võtmise vahendina. Juhtudel, kui töö või teenus määratakse töötaja kaitsetust ära kasutades karistuse ähvardusel, ei pea ähvardus viitama karistusele, vaid võib viidata õiguste või hüvede kaotamisele.

- (2) Sunniviisilise töö kasutamine on maailmas levinud. 2021. aastal tegi sunniviisilist tööd hinnanguliselt 27,6 miljonit inimest. Vähekaitstud ja tõrjutud ühiskonnarühmadel on eriti suur oht olla survestatud sunniviisilist tööd tegema, *Sellised ühiskonnarühmad hõlmavad naisi, lapsi, etnilisi vähemusi, puuetega inimesi, madalamasse kasti kuuluvaid inimesi, põlis- ja hõimurahvaid, rändajaid (eriti kui nad on dokumentideta, ebakindla staatusega ja osalevad mitteametlikus majanduses)*. Isegi kui sunniviisilise töö tegemist ei nõua riik, on see sageli teatavate ettevõtjate heade juhtimistavade puudumise tagajärg *ning näitab riigi suutmatust tagada sotsiaal- ja tööõigusi, eelkõige vähekaitstud ja tõrjutud rühmade puhul. Sunniviisiline töö võib aset leida ka ametiasutuste vaikiva nõusoleku tulemusena. 86 % kõigist sunniviisilise töö juhtumitest leiab aset erasektoris, eelkõige 17,3 miljoni inimese sunniviisilise tööalase ärakasutamise kujul. Käesolevas määruses sätestatud ettevõtjate kohustused peaksid olema ennustatavad ja selged, et tagada täielik ja tõhus nõuete täitmine ning toetada sunniviisilise töö kaotamist.*

- (3) Sunniviisilise töö ***kõigi vormide, sealhulgas riigi nõutava sunniviisilise töö*** kaotamine on liidu prioriteet. Inimväärikuse austamine ning inimõiguste universaalsus ja jagamatus on kindlalt ette nähtud Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artikliga 21. ***Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni (ÜRO) kestliku arengu eesmärgi 8.7 saavutamiseks peaks liit toetama ja edendama oma väärtusi ning aitama kaasa inimõiguste, eriti lapse õiguste kaitsele.*** Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) ***artikkel 5 keelab sõnaselgelt orjanduse, sunduse, sunniviisilise või kohustusliku töötamise ja inimkaubanduse, ning*** Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artiklis 4 on sätestatud, et kellelki ei tohi nõuda sunniviisilist või kohustuslikku töötamist. Euroopa Inimõiguste Kohus on korduvalt tõlgendanud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artiklit 4 selliselt, et sellega nõutakse liikmesriikidelt, et isiku hoidmine kõnealuses artiklis sätestatud olukorras oleks karistatav ning et selle eest võetaks tulemuslikult vastutusele. ***Õigus tõhusale õiguskaitsevahendile põhiõiguste rikkumise korral on inimõigus ja kuritegude eest tulemuslikult vastutusele võtmise protsessi põhielement. Kehtiv liidu õigus, ÜRO äritegevuse ja inimõiguste juhtpõhimõtted, Euroopa Nõukogu inimõigusi ja äritegevust käsitlev soovitus ning Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) suunised, nagu suunised rahvusvahelistele ettevõtjatele vastutustundliku äritegevuse kohta, kinnitavad, et ohvritel on õigus tõhusale õiguskaitsevahendile äritegevusega seotud inimõiguste rikkumiste või kuritarvituste, sealhulgas sunniviisilise töö korral.***

- (4) Kõik liikmesriigid on ratifitseerinud ILO põhikonventsioonid sunniviisilise töö valdkonnas, ***nimelt ILO konventsioonid nr 29 ja nr 105, ning ILO konventsiooni nr 182 lapsele sobimatu töö kohta*** (edaspidi „ILO konventsioon nr 182“). Seega on neil õiguslik kohustus tõkestada sunniviisilise töö kasutamist, see kõrvaldada ja anda sellest ILO-le korrapäraselt aru.
- (5) Liit soovib oma poliitikameetmete ja seadusandlike algatuste abil kaotada sunniviisilise töö kasutamise ***ning edendada inimväärsed tööd ja tööõigusi kogu maailmas***. Liit edendab hoolsuskohustust kooskõlas rahvusvaheliste organisatsioonide (sh ILO, OECD ja ÜRO) kehtestatud rahvusvaheliste suuniste ja põhimõtetega, tagamaks, et sunniviisilisel töö ei ole kohta liidus asuvate ettevõtjate ***tarneahelates***.
- (6) Liidu kaubanduspoliitika toetab sunniviisilise töö tõkestamist nii ühe- kui ka kahepoolsetes kaubandussuhetes. Liidu kaubanduslepingute kaubanduse ja kestliku arengu peatükid sisaldavad kohustust ratifitseerida ILO põhikonventsioonid (mille hulka kuuluvad ILO konventsioonid nr 29 ja nr 105) ning neid tulemuslikult rakendada ***ning kaubandust ja soolist võrdõiguslikkust käsitlevate sätetega kehtestatakse sooline aspekt, mis on oluline naiste majandusliku mõjuvõimu suurendamiseks, et võidelda soopõhise sunniviisilise töö vastu***. Lisaks sellele võidakse ILO konventsioonide nr 29 ja nr 105 raskete ja süstemaatiliste rikkumiste korral võtta tagasi liidu üldiste tariifsete soodustuste kavast tulenevad ühepoolsed ***tariifsed soodustused***.

- (7) *Sunniviisilisel tööol on selge mõju vähekaitstud ja tõrjutud rühmadele, nagu lapsed, naised, rändajad, pagulased või põlisrahvad, ning seetõttu on sunniviisilise töö tulemuslikuks tõkestamiseks oluline valdkonnaülene ja sootundlik lähenemisviis. Seepärast peaks käesolev määrus aitama saavutada asjaomaste rahvusvaheliste lepingute ja konventsioonide, nagu ILO konventsiooni nr 182, Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise konventsiooni, 1995. aasta septembris vastu võetud Pekingi deklaratsiooni, ülemaailmse turvalise, korrakohase ja seadusliku rände kokkuleppe, Genfi pagulasseisundi konventsiooni, põlisrahvaste õiguste ÜRO deklaratsiooni ning ILO põlis- ja hõimurahvaste konventsiooni nr 169 eesmärke.*

- (8) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2011/36/EL³ ühtlustatakse inimkaubanduse, sh sunniviisilise töö või sunniviisiliste teenuste määratlus ning kehtestatakse **normid miinimumkaristuste kohta**. Mis tahes norme, mis on kehtestatud sunniviisilise töö tulemusena liidus valminud või imporditud toodete liidu turule laskmise ja liidu turul kättesaadavaks tegemise või kõnealuste toodete ekspordi keelamiseks või nende toodete liidu turult kõrvaldamise kohustuse kehtestamiseks (edaspidi „sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keeld“), tuleks kohaldada piiramata kõnealuse direktiivi kohaldamist ja eelkõige õiguskaitse- ja kohtuasutuste pädevust uurida inimkaubandusega seotud rikkumisi, sh tööalast ärakasutamist, ja võtta selle eest vastutusele.
- (9) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2017/821⁴ **nõutakse**, et kõnealuse määruse kohaldamisalasse kuuluvad mineraalide **või metallide** liidu importijad peavad täitma hoolsuskohustust kooskõlas konflikt- ja riskipiirkondadest pärit mineraalide vastutustundlikke tarneahelaid käsitlevate OECD hoolsuskohustuse suuniste II lisaga ja suunistes sätestatud hoolsuskohustuse soovitusetega. **Euroopa Parlamendi ja nõukogu** määrus (EL) **2023/1542**⁵ sisaldab nõuet ettevõtjatele täita oma tarneahelates hoolsuskohustust, sh seoses töötaja õigustega. **Euroopa Parlamendi ja nõukogu** määrusega (EL) **2023/1115**⁶ nõutakse hoolsuskohustuse täitmist seoses teatavate raadamise ja metsade degradeerumisega seotud saaduste ja toodetega, sh inimõiguste seisukohast.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. aprilli 2011. aasta direktiiv 2011/36/EL, milles käsitletakse inimkaubanduse tõkestamist ja sellevastast võitlust ning inimkaubanduse ohvrite kaitset ja millega asendatakse nõukogu raamotsus 2002/629/JSK (ELT L 101, 15.4.2011, lk 1).

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. mai 2017. aasta määrus (EL) 2017/821, millega kehtestatakse konflikt- ja riskipiirkondadest pärit tina, tantaali, volframi ja nende maakide ning kulla liidu importijatele tarneahelaga seotud hoolsuskohustus (ELT L 130, 19.5.2017, lk 1).

⁵ **Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2023. aasta määrus (EL) 2023/1542**, mis käsitleb patareisid ja akusid ning patarei- ja akujäätmeid, **millega muudetakse direktiivi 2008/98/EÜ ja määrust (EL) 2019/1020 ning** tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2006/66/EÜ (ELT L 191, 28.7.2023, lk 1).

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. mai 2023. aasta määrus (EL) **2023/1115**, milles käsitletakse teatavate raadamise ja metsade degradeerumisega seotud saaduste ja toodete liidu turul kättesaadavaks tegemist ja liidust eksportimist ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr **995/2010 (ELT L 150, 9.6.2023, lk 206)**.

- (10) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2013/34/EL⁷ nõutakse, et liikmesriigid tagaksid, et teatavad ettevõtjad avaldavad igal aastal muud kui finantsteavet kajastavad aruanded, milles nad teatavad oma tegevuse mõjust keskkonnaküsimustele, sotsiaalsetele ja töötajatega seotud küsimustele ning inimõiguste järgimisele, sh sunniviisilisele tööle, ning korruptsiooni- ja altkäemaksuvastase võitlusega seotud küsimustele. ■ **Kõnealust nõuet on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2022/2464⁸** äriühingute kestlikkusaruandluse kohta, **kehtestades** kõnealuse direktiivi kohaldamisalasse kuuluvatele äriühingutele üksikasjalikud aruandlusnõuded, mis käsitlevad inimõiguste austamist, sh üleilmsetes tarneahelates. Teave, mida ettevõtjad inimõiguste kohta avaldavad, peaks asjakohasel juhul sisaldama teavet sunniviisilise töö kohta nende väärtusahelates. ■
- (11) **Maaailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) liikmena on liit pühendunud reeglitel põhineva, avatud ja mitmepoolse kaubandussüsteemi edendamisele. Kõik liidu kehtestatud meetmed, mis mõjutavad kaubandust, peaksid vastama WTO nõuetele.**

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/34/EL teatavat liiki ettevõtjate aruandeaasta finantsaruannete, konsolideeritud finantsaruannete ja nendega seotud aruannete kohta ja millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/43/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ (ELT L 182, 29.6.2013, lk 19).

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta direktiiv (EL) 2022/2464, millega muudetakse määrust (EL) nr 537/2014, direktiivi 2004/109/EÜ, direktiivi 2006/43/EÜ ja direktiivi 2013/34/EL seoses äriühingute kestlikkusaruandlusega (ELT L 322, 16.12.2022, lk 15).

- (12) 2021. aasta juulis avaldasid komisjon ja Euroopa välisteenistus hoolsuskohustuse suunised ELi ettevõtjatele, et aidata neil vähendada oma tegevuses ja tarneahelates sunniviisilise töö riski.
- (13) Nagu on kinnitatud komisjoni 23. veebruari 2022. aasta teatises, milles käsitletakse inimväärsed tööd kogu maailmas üleilmseks õiglaseks üleminekuks ja kestlikuks taastumiseks, on (piiramata kehtivate poliitikameetmete ja kehtiva õigusraamistiku kohaldamist) vaja võtta täiendavaid meetmeid, et kõrvaldada liidu turult sunniviisilise töö tulemusena valminud tooted ning panustada seeläbi veelgi enam sunniviisilise töö tõkestamisse kogu maailmas.
- (14) *Liidu peamised prioriteedid, mis on sätestatud ELi inimõiguste ja demokraatia tegevuskavas aastateks 2020–2024, hõlmavad inimväärsed töö ja töö inimkeskse tuleviku edendamist, millega tagatakse aluspõhimõtete ja inimõiguste austamine, sotsiaaldialoogi edendamist, asjakohaste ILO konventsioonide ja protokollide ratifitseerimist ja tulemuslikku rakendamist ning üleilmsete tarneahelate vastutustundlikku haldamist ja sotsiaalkaitsele juurdepääsu tugevdamist.*

- (15) Euroopa Parlament on mõistnud oma 9. juuni 2022. aasta resolutsioonis uue kaubandusala meetme kohta, mis käsitleb sunniviisilise töö abil valminud toodete keelustamist⁹, 17. detsembri 2020. aasta resolutsioonis sunniviisilise töö ja uiguuride olukorra kohta Xinjiaangi Uiguuri autonoomses piirkonnas¹⁰ ning 16. detsembri 2021. aasta resolutsioonis sunniviisilise töö kohta Linglongi tehases ja keskkonnateemaliste meelevalduste kohta Serbias¹¹ kindlalt hukka sunniviisilise töö ja nõudnud sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keelustamist. Sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete võimalik kättesaadavus liidu turul või eksportimine kolmandatesse riikidesse, ilma et oleks tulemuslikku mehhanismi nende toodete keelustamiseks või turult kõrvaldamiseks, on seega üldsuse jaoks moraalselt murettekitav.
- (16) Selleks et viia lõpule liidu õigus- ja poliitikaraamistik sunniviisilise töö valdkonnas, tuleks keelata sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete liidu turule laskmine ja liidu turul kättesaadavaks tegemine ning sunniviisilise töö tulemusena liidus valminud toodete või imporditud toodete eksport ja tagada, et need tooted kõrvaldatakse liidu turult.
- (17) Praegu puudub liidu õigus, mis annaks liikmesriikide ametiasutustele volituse pidada otseselt kinni või konfiskeerida tooteid lähtuvalt teadmisest, et need valmistati täielikult või osaliselt sunniviisilise töö tulemusena, või nõuda nende toodete turult kõrvaldamist.

⁹ ELT C 493, 27.12.2022, lk 132.

¹⁰ ELT C 445, 29.10.2021, lk 114.

¹¹ ELT C 251, 30.6.2022, lk 124.

- (18) Käesoleva määruse tulemuslikkuse tagamiseks tuleks sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keeldu kohaldada toodete suhtes, mille ükskõik millises tootmise, valmistamise, korjamise või kaevandamise etapis, sh selliste toodetega seotud töö või töötlemise käigus, on kasutatud sunniviisilist tööd. Sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keeldu tuleks kohaldada mis tahes liiki kõigi toodete, sh nende komponentide suhtes olenemata sektorist, päritolust, sellest, kas need on toodetud liidus või imporditud, lastud liidu turule või tehtud liidu turul kättesaadavaks või eksporditud. ***Käesolevat määrust ei kohaldata veoteenuste osutamise suhtes.***

- (19) Sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keeld peaks aitama kaasa sunniviisilise töö kaotamiseks tehtavatele üleilmsetele jõupingutustele. Sunniviisilise töö määratlus peaks seega olema kooskõlas ILO konventsioonis nr 29 esitatud määratlusega, *mille kohaselt sunniviisiline või kohustuslik töö tähendab igasugust tööd või teenust, mida nõutakse mis tahes isikult ükskõik missuguse karistusega ähvardades ja milleks see isik ei ole ennast vabatahtlikult pakkunud, välja arvatud töö, mida tehakse, või teenus, mida osutatakse kohustusliku sõjaväeteenistuse seaduste alusel ja mis puudutab üksnes sõjalist laadi tööd; töö või teenus, mis on osa täielikult autonoomse riigi kodanike tavapärasest kodanikukohustusest; töö või teenus, mida isikult nõutakse kohtus süüdimõistmise tulemusena, tingimusel et seda tööd tehakse või teenust osutatakse avaliku sektori asutuse järelevalve ja kontrolli all ning kõnealust isikut ei palgata eraisikutele, äriühingutele või ühendustele ega anta nende käsutusse; töö, mida tehakse, või teenus, mida osutatakse hädaolukorras, st sõja, õnnetuse või õnnetuse ohu korral, nagu tulekahju, üleujutus, näljahäda, maavärin, ägedad epideemiad, loom-, putuk- või taimekahjurite sissetung, ning üldiselt kõik asjaolud, mis ohustaksid kogu või osa elanikkonna olemasolu või heaolu, ning vähemtähtis üldkasulik töö, mida kogukonna liikmed teevad nimetatud kogukonna otsestes huvides ja mida võib seetõttu pidada kogukonna liikmete tavapäraseks kodanikukohustuseks, tingimusel et kogukonna liikmetel või nende otsestel esindajatel on õigus, et nendega konsulteeritakse sellise töö vajaduse küsimuses.*

- (20) *ILO konventsioonis nr 29 sõnastatud ja käesolevas määruses kasutatud sunniviisilise töö määratluse põhjal on ILO sunniviisilise töö näitajates ning ILO suunistes „Raske näha ja veel raskem kindlaks teha“ esitatud kõige levinumad märgid, mis viitavad võimalikule sunniviisilise töö olemasolule ja mida tuleks käesoleva määruse rakendamisel arvesse võtta. Kõnealused näitajad ei pruugi aga olla piisavad, et teha kindlaks riigiasutuste rakendatav sunniviisiline töö, mis põhineb süsteemsel ja üldisel sunnipoliitikal, mis nõuab täiendavaid, spetsiaalselt välja töötatud näitajaid.*
- (21) *„Riigiasutuste rakendatava sunniviisilise töö“ määratlus tuleks viia vastavusse ILO konventsiooniga nr 105, millega sõnaselgelt keelatakse sunniviisilise või kohustusliku töö kasutamine poliitilise sunni või hariduse vahendina või karistusena poliitiliste arvamuste või selliste arvamuste väljendamise eest, mis on ideoloogiliselt vastandlikud väljakujunenud poliitilisele, sotsiaalsele võimajanduslikule süsteemile. Sellega keelatakse ka sunniviisilise töö kasutamine majandusarengu eesmärgil tööjõu mobiliseerimise ja kasutamise meetodina, töödistsipliini vahendina, karistusena streigis osalemise eest või rassilise, sotsiaalse, rahvuspõhise või usulise diskrimineerimise vahendina.*

- (22) *Käesoleva määruse kohaldamisala peaks hõlmama ka kaug-, sealhulgas internetimüüki. Internetis või muul moel kaugmüügi teel müügiks pakutav toode tuleks lugeda turul kättesaadavaks tehniks, kui müügipakkumine on suunatud liidu lõppkasutajatele. Kooskõlas liidu rahvusvahelise eraõigusega tuleks analüüsida iga üksikjuhtumit eraldi, et teha kindlaks, kas pakkumine on suunatud liidu lõppkasutajatele. Müügipakkumist tuleks pidada liidu lõppkasutajale suunatuks siis, kui asjaomane ettevõtja suunab oma tegevuse mis tahes viisil liikmesriiki. Juhtumipõhiste analüüside puhul tuleks sellega seoses arvesse võtta asjakohaseid tegureid, näiteks geograafilisi piirkondi, kuhu on võimalik kaupa saata, pakkumises kasutatavaid keeli ja tellimiseks pakutavaid keeli, maksevahendeid, liikmesriigi vääringu või liikmesriigis registreeritud domeeninime kasutamist. Internetimüügi puhul ei piisa pelgalt asjaolust, et ettevõtja või internetipõhise kauplemisskoha pakkuja veebileides on ligipääsetav liikmesriigis, kus on lõppkasutaja asu- või elukoht. Asjaolu, et internetis või muul moel kaugmüügi teel müügiks pakutavad tooted loetakse liidu turul kättesaadavaks tehniks, kui müügipakkumine on suunatud liidu lõppkasutajatele, annab pädevatele asutustele õiguse kontrollida selliseid tooteid ja võtta nende suhtes vajalikke meetmeid vastavalt käesolevale määrusele, isegi kui neid ei ole internetis või muul moel kaugmüügi teel müügiks pakkumise ajal veel tegelikult liidu turule lastud. Sellised tooted peavad vastama asjakohasele liidu õigusele, mis kehtib hetkel, mil need tegelikult liidu turule lastakse, ning liitu tulevate toodete puhul siis, kui nende suhtes kohaldatakse vabasse ringlusse lubamise tolliprotseduuri. Asjaolu, et internetis või muul moel kaugmüügi teel müügiks pakutav toode loetakse turul kättesaadavaks tehniks, kui müügipakkumine on suunatud liidu lõppkasutajatele, ei tohiks piirata reegleid, mis käsitlevad liidu turule tulevaid või liidu turult väljaviidavaid tooteid.*

- (23) *Toodete müügiks kasutatakse üha enam vahendusteenuseid, eelkõige internetipõhiseid kauplemiskohti. Sellega seoses tuleks igasugust teavet, mis on seotud käesolevas määruses sätestatud sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keeluga vastuolus olevate toodete müügiga, käsitada ebaseadusliku sisuna Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2022/2065¹² artikli 3 punkti h tähenduses ning selle suhtes tuleks kohaldada kõnealuses määruses sätestatud kohustusi ja meetmeid.*
- (24) *Komisjon ja liikmesriikide pädevad asutused peaksid tegema kindlaks sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keelu rikkumised. Liikmesriigid peaksid pädevate asutuste määramisel tagama, et neil asutustel on piisavalt **rahalisi ja inimressursse ning** nende töötajatel on vajalik pädevus ja vajalikud teadmised, eelkõige inimõiguste, **töötaja õiguste, soolise võrdõiguslikkuse, tarneahela** haldamise ja hoolsuskohustuse protsesside valdkonnas. Pädevad asutused peaksid tihedalt kooskõlastama oma tegevust riiklike tööinspeksioonide, kohtu- ja õiguskaitseasutustega, sh asutustega, mis vastutavad inimkaubanduse tõkestamise eest, et mitte ohustada nende asutuste uurimisi.*

¹² *Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. oktoobri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2065, mis käsitleb digiteenuste ühtset turgu ja millega muudetakse direktiivi 2000/31/EÜ (digiteenuste määrus) (ELT L 277, 27.10.2022, lk 1).*

- (25) *Selleks et tagada käesolevast määrusest tulenevate ülesannete tõhus täitmine, eriti seoses uurimiste läbiviimisega, peaks komisjonil olema võimalik taotleda abi muudelt asjakohaste volitustega liidu organitelt või asutustelt. Kõnealuste ülesannete hulka võivad kuuluda esitatud teabe töötlemine, uurimiste jaotamise toetamine, esialgsete uurimiste ja uurimiste läbiviimine, koostöö hõlbustamine liikmesriikide ametiasutustega ja nende vahel, rahvusvahelise koostöö hõlbustamine, toetusvahendite väljatöötamise toetamine ja asjakohasel juhul tollipoolse rakendamise toetamine ning komisjoni toetamine sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keelustamise otsuste ettevalmistamisel. See ei piira komisjoni ülesannet võtta juhtiva pädeva asutusena vastu otsuseid, millega keelatakse sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete turule laskmine. Komisjon peaks kasutama oma volitusi juhtiva pädeva asutusena erapooletult, läbipaistvalt ja järgides nõuetekohaselt ametisaladuse hoidmise kohustust ning tal peaksid olema vajalikud eksperditeadmised. Komisjonil peaksid olema vahendid, et rahastada personali ja seotud kulusid, mis on vajalikud talle käesoleva määrusega antud ülesannete täitmiseks ja vajalike eksperditeadmiste loomiseks.*

- (26) *Pädevad asutused ja komisjon peaksid käesoleva määruse rakendamisel juhinduma proportsionaalsuse põhimõttest. Pädevad asutused ja komisjon peaksid eelkõige tagama, et kõik esialgse uurimise etapis ja uurimise käigus võetud ja otsuses sätestatud meetmed ning toimingud on soovitud eesmärgi saavutamiseks sobivad ja vajalikud ega tekita ettevõtjatele ülemäärast koormust.*
- (27) Selleks et tagada **komisjoni**, käesoleva määruse alusel määratud pädevate asutuste ning muu asjakohase liidu ja riigisisese õiguse alusel määratud asutuste koostöö ning nende tegevuse ja otsuste järjepidevus, peaksid komisjon ja käesoleva määruse alusel määratud pädevad asutused küsima vajaduse korral muudelt asjaomastelt asutustelt teavet selle kohta, kas hinnatava ettevõtja suhtes kohaldatakse sunniviisilise tööga seotud hoolsuskohustust ja kas ta täidab seda kooskõlas kohaldatavate liidu või riigisisese õigusega, milles on sätestatud sunniviisilise tööga seotud hoolsuskohustuse ja läbipaistvuse nõuded. *Ettevõtjatelt teabe küsimisel peaksid pädevad asutused võimaluse korral järgima komisjoni andmete ühekordse küsimise põhimõtet, suurendades koostööd ja dialoogi asutuste vahel, mis tegelevad tootealaste õigusaktide järelevalvega. Samal eesmärgil ja asjakohasel juhul peaksid käesoleva määruse alusel määratud pädevad asutused teavitama teisi asjaomaseid asutusi, näiteks turujärelevalveasutusi, oma tegevusest ja otsustest.*

- (28) Liidu turule tulevate või sealt väljaviidavate sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keelu ühetaolist täitmist saab tagada üksnes süstemaatilise teabevahetuse ja koostööga pädevate asutuste, tollide ja komisjoni vahel. **Komisjon peaks sellist teabevahetust ja koostööd toetama.**
- (29) Pädevad asutused peaksid kasutama kooskõlas käesoleva määruse alusel komisjoni poolt vastu võetava rakendusaktiga Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/1020¹³ artiklis 34 osutatud turujärelevalve info- ja teavitussüsteemi (ICSMS), et koguda, töödelda ja säilitada struktureeritud kujul teavet **uurimiste, otsustusprotsessi ja** sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keelu täitmisega seotud küsimuste kohta. Komisjonil, pädevatel asutustel ja tollidel peaks olema kõnealusele süsteemile juurdepääs, et täita käesolevast määrusest tulenevaid ülesandeid. **Samuti on pädevatel asutustel võimalik kasutada muid olemasolevaid sidesüsteeme, et suhelda oma liikmesriigi teiste asutustega, kui see ei mõjuta kohustust kasutada ICSMSi käesoleva määruse rakendamiseks.**

¹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1020 turujärelevalve ja toodete vastavuse kohta ning millega muudetakse direktiivi 2004/42/EÜ ja määruseid (EÜ) nr 765/2008 ja (EL) nr 305/2011 (ELT L 169, 25.6.2019, lk 1).

(30) Selleks et optimeerida liidu turule tulevate ja sealt väljaviidavate toodete kontrolliprotsessi ja vähendada sellest tulenevat koormust, on vaja lubada automaatset andmeedastust ICSMSi ja tollisüsteemide vahel. Lähtuvalt otstarbest tuleks eristada kolme liiki andmeedastust. Esiteks tuleks otsused, millega tehakse kindlaks sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keelu rikkumine, edastada ICSMSist komisjoni rakendusmääruse (EL) 2015/2447¹⁴ artiklis 36 osutatud elektroonilisse tolli riskijuhtimise süsteemi, piiramata tolli riskijuhtimise keskkonna edasisi muutusi, et toll saaks teha kindlaks tooted, mis võivad sellisele otsusele vastata. Esimesteks andmeedastusteks tuleks kasutada tollikeskkonna kättesaadavaid liideseid. Teiseks, kui toll teeb kõnealuse toote kindlaks, siis on vaja juhtumit hallata, et muu hulgas edastada peatamise teade, pädevate asutuste järeldus ja tolli võetud meetmete tulemus. ICSMSi ning riiklike tollisüsteemide teise etapi andmeedastusteks tuleks kasutada Euroopa Liidu tollivaldkonna ühtset teeninduskeskkonda. Kolmandaks sisaldavad tollisüsteemid teavet liidu turule tulevate ja sealt väljaviidavate toodete kohta, mis oleks pädevatele asutustele nende ülesannete täitmiseks kasulik, aga millele neil puudub juurdepääs. Asjakohane teave tuleks seega tollisüsteemist välja võtta ning edastada ICSMSi. Need kolm omavahelist ühendust peaksid olema suurel määral automatiseeritud ja kergesti kasutatavad, et piirata tollidele tekkivat lisakoormust. Komisjonile tuleks anda volitus võtta koostöös tollide ja pädevate asutustega vastu rakendusaktid, mis on vajalikud, et määrata kindlaks menetlusnormid, praktiline kord ja andmeelemendid, mis edastatakse ICSMSi ning tollisüsteemide vahel, ning muud täiendavad nõuded.

¹⁴ Komisjoni 24. novembri 2015. aasta rakendusmäärus (EL) 2015/2447, millega nähakse ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 952/2013 (millega kehtestatakse liidu tolliseadustik) teatavate sätete üksikasjalikud rakenduseeskirjad (ELT L 343, 29.12.2015, lk 558).

- (31) *Komisjon peaks looma hinnangulise ja mitteammendava andmebaasi sunniviisilise töö riski kohta, et toetada pädevate asutuste tööd sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keelu võimalike rikkumiste hindamisel ja aidata ettevõtjatel tuvastada võimalikku sunniviisilise töö riski oma tarneahelates. Komisjonil peaks olema võimalik kasutada andmebaasi arendamiseks väliseksperte. Andmebaasis tuleks kindlaks teha sunniviisilise töö risk teatavates geograafilistes piirkondades või seoses teatavate toodete või tooterühmadega, pöörates erilist tähelepanu laialt levinud ja tõsisele sunniviisilise töö riskile, tuginedes usaldusväärsele ja kontrollitavale teabele, mis on saadud rahvusvahelistelt institutsioonidelt, nagu ILO ja ÜRO, ning teadus- või akadeemilistelt asutustelt. Andmebaas tuleks teha üldsusele kättesaadavaks ühtse sunniviisilist tööd käsitleva portaali kaudu. Kui on usaldusväärseid ja kontrollitavaid tõendeid selle kohta, et teatavate geograafiliste piirkondade teatavates majandussektorites toodetud toodete puhul on suur risk, et need on valminud riigiasutuste rakendatava sunniviisilise töö tulemusena, tuleks kõnealuste piirkondade vastavad sektorid kanda käesoleva määruse kohaselt loodud andmebaasi.*
- (32) Mikro-, väikestel ja keskmise suurusega ettevõtjatel (edaspidi „VKEd“) võivad olla piiratud ressursid ja võime tagada, et toodete puhul, mida nad liidu turule lasevad või liidu turul kättesaadavaks teevad, ei ole kasutatud sunniviisilist tööd. Komisjon peaks seega avaldama sunniviisilise tööga seotud hoolsuskohustuse suunised, milles tuleks võtta arvesse ettevõtjate suurust ja majandusressursse. Lisaks sellele peaks komisjon avaldama suunised sunniviisilise töö riskinäitajate **kohta**, *sealhulgas selle kohta, kuidas neid kindlaks teha, ning need peaksid põhinema sõltumatul ja kontrollitaval teabel, sealhulgas rahvusvaheliste organisatsioonide, eriti ILO aruannetel.*

- (33) *Komisjon peaks vältima VKEde tarbetut halduskoormust. Lisaks peaks komisjon töötama välja kaasnevad meetmed, et toetada ettevõtjate ja nende samas tarneahelas tegutsevate äripartnerite, eriti VKEde jõupingutusi. Käesoleva määruse kohaldamisel peaksid liikmesriigid määrama VKEde kontaktpunktid, mis võivad olla olemasolevad äritegevuse ja inimõiguste kasutajatoed või hoolsuskohustuse kontaktpunktid. VKEdel peaks olema võimalik võtta ühendust asukohaliikmesriigi pädeva asutusega, kasutades ühtses sunniviisilist tööd käsitlevas portaalis esitatud teavet. Eelkõige peaks neil olema võimalik suhelda pädeva asutusega, et teda uurimise käigus toetada. VKEdele tuleks selgel ja arusaadaval viisil teha internetis kättesaadavaks ka piisavad toetusvahendid.*
- (34) *Komisjon peaks avaldama suunised selle kohta, kuidas pidada dialoogi pädevate asutustega, et aidata ettevõtjatel, eriti VKEdel, ja muudel sidusrühmadel järgida sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keeldu. Lisaks peaks komisjon avaldama suunised, et abistada kõiki isikuid või ühendusi teabe esitamisel.*
- (35) *Võttes arvesse sunniviisilise töö küsimusi reguleeriva liidu õiguse mitmekesisust, peaks komisjon andma ettevõtjatele, eriti VKEdele, suuniseid selle kohta, kuidas kohaldada liidu õigusest tulenevaid eri kohustusi.*

- (36) Komisjon peaks andma suuniseid, et ettevõtjatel ja pädevatel asutustel oleks **käesolevat määrust** lihtsam rakendada. **Suunised ettevõtjatele** peaksid hõlmama sunniviisilise tööga seotud hoolsuskohustuse suuniseid, **sealhulgas eri liiki tarnijate ja tegevusvaldkondade jaoks, sunniviisilise töö kaotamise ja heastamise parimate tavade ning vastutustundliku äritegevuse lõpetamise kohta. Heastamise all mõistetakse mõjutatud isiku või isikute või kogukondade olukorra taastamist samaväärsena või võimalikult lähedasena sellele, milles nad oleksid, kui sunniviisilist tööd ei oleks esinenud, ning mis on proportsionaalne sellega, mil määral on äriühing seotud sunniviisilise tööga, sealhulgas rahaline või mitterahaline hüvitis, mida äriühing annab isikule või isikutele, keda sunniviisiline töö mõjutab, ning kohaldataval juhul avaliku sektori asutustele vajalike parandusmeetmete tõttu tekkinud kulude hüvitamine. Suunised** pädevatele asutustele peaksid keskenduma teabele, mis on asjakohane käesoleva määruse praktiliseks rakendamiseks. Sunniviisilise tööga seotud hoolsuskohustuse suunised peaksid põhinema hoolsuskohustuse suunistel ELi ettevõtjatele, mille komisjon ja Euroopa välisteenistus avaldasid 2021. aasta juulis, et aidata ettevõtjail vähendada sunniviisilise töö riski oma tegevuses ja tarneahelates. Suunised peaksid olema kooskõlas selles valdkonnas avaldatud muude komisjoni suunistega ja asjaomaste rahvusvaheliste organisatsioonide suunistega. **Suunised tuleks välja töötada asjaomaste sidusrühmadega konsulteerides ning need peaksid tuginema asjaomaste liikmesriikide ametiasutuste kogemustele ja parimatele tavadele.** Riskinäitajate kindlaksmääramisel tuleks võtta arvesse rahvusvaheliste organisatsioonide, eelkõige ILO aruandeid ning muid sõltumatuid ja kontrollitavaid teabeallikaid.

- (37) Kuna sunniviisiline töö on üleilmne probleem ja võttes arvesse üleilmsete *tarneahelate* omavahelist seotust, on vaja edendada sunniviisilise töö vastast rahvusvahelist koostööd, mis parandaks samuti *käesoleva määruse* rakendamise tõhusust. Komisjon peaks *asjakohasel juhul* tegema koostööd ja vahetama teavet kolmandate riikide asutuste, rahvusvaheliste *organisatsioonide ja muude asjaomaste sidusrühmadega*, et *käesolevat määrust* tulemuslikumalt rakendada. *Tuleks teha struktureeritud rahvusvahelist koostööd kolmandate riikide ametiasutustega, sealhulgas riikidega, kus kehtivad sarnased õigusaktid, kõnealuste riikidega* olemasolevate dialoogistruktuuride ■ või vajaduse korral sihtotstarbeliselt loodud sihtotstarbeliste dialoogistruktuuride kaudu ■ . *See koostöö võiks hõlmata teabevahetust sunniviisilise töö riskide, näiteks andmebaasis tuvastatud riskide, ja toodete keelustamise otsuste kohta, kuid see ei tohiks hõlmata teavet käimasolevate uurimiste kohta. Liidu delegatsioonid saavad aidata levitada teavet käesoleva määruse kohta ja hõlbustada asjaomastel sidusrühmadel sunniviisilise töö riske käsitleva teabe esitamist. Rahvusvaheline koostöö võib hõlmata ka koostööalgatuste ja kaasnevate meetmete väljatöötamist, et toetada asjaomaseid sidusrühmi nende jõupingutustes kõrvaldada sunniviisiline töö ülemaailmsetest tarneahelatest, ning soodsa keskkonna loomist kolmandates riikides inimõiguste edendamiseks ja kaitsmiseks.*

■

- (38) Igal füüsilisel või juriidilisel isikul või juriidilise isiku staatusega ühendusel tuleks lubada esitada pädevatele asutustele teavet, kui tema hinnangul lastakse liidu turule ja tehakse liidu turul kättesaadavaks sunniviisilise töö tulemusena valminud tooteid, ning saada teavet oma esitatud teabe hindamise tulemuse kohta. *Väidetavaid rikkumisi käsitlev teave tuleks esitada komisjoni loodud ühtse teabe esitamise punkti kaudu ja teha kättesaadavaks ühtses sunniviisilist tööd käsitlevas portaalis. Selleks et tagada teabe esitamise lihtsus ja esitatud teabe standardsus, peaks komisjon andma välja suunised ühtse teabe esitamise punkti kasutamise kohta ning tal peaks olema võimalik võtta vastu rakendusakte, et määrata kindlaks teabe esitamise menetlusnormid, mallid ja üksikasjad. Teave, mis on ilmselgelt puudulik või põhjendamatu või mis on esitatud pahauskselt, tuleks kõrvale jätta. Tuleks kehtestada piisavad kaitsemeetmed, et tagada teabe esitamise või esitatud teabega seotud isikute ohutus, sealhulgas kaitse kättemaksu eest.*
- (39) *Rikkumisest teatajad saavad juhtida pädevate asutuste tähelepanu uuele teabele, et aidata neil kindlaks teha käesoleva määruse rikkumisi ja võimaldada neil võtta meetmeid. Selleks et tagada asjakohane kord, mis võimaldab rikkumisest teatajatel teatada pädevatele asutustele käesoleva määruse tegelikust või võimalikust rikkumisest ning kaitsta rikkumisest teatajaid survemeetmete eest, tuleks käesolevas määruses sätestada, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/1937¹⁵ kohaldatakse käesoleva määruse rikkumistest teatamise ja sellistest rikkumistest teavitavate isikute kaitse suhtes, kui need kuuluvad kõnealuse direktiivi isikulisse kohaldamisalasse.*

¹⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/1937 liidu õiguse rikkumisest teavitavate isikute kaitse kohta (ELT L 305, 26.11.2019, lk 17).

- (40) *Et suurendada õiguskindlust, peaks direktiivi (EL) 2019/1937 kohaldatavus vastavalt käesolevale määrusele rikkumisest teatamise ja sellistest rikkumistest teavitavate isikute kaitse suhtes kajastuma kõnealuses direktiivis. Seetõttu tuleks direktiivi (EL) 2019/1937 lisa vastavalt muuta. Liikmesriigid peavad tagama, et alates käesoleva määruse kohaldamise alguskuupäevast kajastuks kõnealune muudatus ülevõtmismeetmetes, mis võetakse vastu kooskõlas kõnealuse direktiiviga. Riigisiseste ülevõtmismeetmete vastuvõtmine ei ole siiski tingimus, millest sõltuks kõnealuse direktiivi kohaldamine käesoleva määruse rikkumisest teatamise ja rikkumisest teavitavate isikute kaitse suhtes.*
- (41) *Selleks et tagada lihtne juurdepääs käesolevat määrust käsitlevale asjakohasele teabele, peaks komisjon looma liidu tasandil ühtse veebiportaali, mis on üldsusele kättesaadav kõigis liidu institutsioonide ametlikes keeltes.*

- (42) Sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keelu võimalike rikkumiste kindlakstegemisel peaksid ***komisjon või*** pädevad asutused kasutama riskipõhist lähenemisviisi ja hindama kogu neile kättesaadavat teavet. ***Selleks et rakendada oma uurimiste prioriseerimisel riskipõhist lähenemisviisi, peaksid komisjon ja pädevad asutused võtma arvesse toote osa osakaalu lõpptootes, mille puhul kahtlustatakse sunniviisilise töö kasutamist, asjaomaste toodete kogust ja mahtu, kahtlustatava sunniviisilise töö ulatust ja tõsidust ning seda, kas tegemist võib olla riigiasutuste rakendatava sunniviisilise tööga. Komisjon ja pädevad asutused peaksid võtma arvesse ka ettevõtjate suurust ja majandusressursse ning tarneahela keerukust ning keskenduma võimaluste piires ettevõtjatele ja vajaduse korral toote tarnijatele, kes on sunniviisilise töö riskile lähemal ja kellel on suurim mõju sunniviisilise töö kasutamise tõkestamisele, leevendamisele ja kaotamisele.***

- (43) *Enne uurimise algatamist peaks juhtival pädeval asutusel olema võimalik küsida teavet hinnatavatelt ettevõtjatelt ja muudelt asjaomastelt sidusrühmadelt, sealhulgas isikutelt või ühendustelt, kes esitasid pädevatele asutustele asjakohase teabe. Juhtival pädeval asutusel peaks olema võimalik otsustada mitte küsida ettevõtjatelt lisateavet, kui tema hinnangul võivad need ettevõtjad seetõttu püüda sunniviisilist tööd varjata ja seega uurimise ohtu seada. Juhtiv pädev asutus peaks algatama uurimise juhul, kui ta teeb kogu kättesaadavat teavet hinnates või juhul, kui teavet ja tõendeid ei olnud võimalik koguda, muude kättesaadavate asjaolude alusel uurimise esialgses etapis kindlaks, et on põhjust kahtlustada sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keelu rikkumist.*

I

- (44) Sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keelu tulemuslikkuse suurendamiseks peaksid pädevad asutused andma ettevõtjatele mõistlikus koguses aega sunniviisilise töö riski kindlakstegemiseks, leevendamiseks, tõkestamiseks ja kõrvaldamiseks, *võttes muu hulgas arvesse menetluse keerukust ja osalevate sidusrühmade arvu.*

- (45) Enne uurimise alustamist peaks juhtiv pädev asutus küsima hinnatavatelt ettevõtjalt teavet meetmete kohta, mille nad on hinnatava toote puhul oma tegevuse käigus ja **tarneahelates** võtnud sunniviisilise töö riski leevendamiseks, vältimiseks või kõrvaldamiseks **või sunniviisilise tööga tekitatud kahju heastamiseks**. Sunniviisilise tööga seotud hoolsuskohustuse täitmine peaks aitama ettevõtjatel vähendada riski, et nende tegevuse ja **tarneahelate** raames kasutatakse sunniviisilist tööd. Hoolsuskohustuse nõuetekohane täitmine kooskõlas asjakohase liidu õiguse ja rahvusvaheliste standarditega **võib aidata** sunniviisilist tööd **tarneahelas** kindlaks teha ja kõrvaldada. Sellest tuleneb, et kui juhtiva pädeva asutuse hinnangul ei ole sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keelu rikkumise põhjendatud kahtlust **või põhjendatud kahtluse aluseks olnud põhjused on kõrvaldatud**, näiteks (aga mitte ainult) tulenevalt sunniviisilise tööga seotud kohaldatavatest õigusaktidest, suunistest, soovitustest või muust sunniviisilise tööga seotud hoolsuskohustusest, mida kohaldatakse viisil, mis leevendab või tõkestab sunniviisilise töö riski või kõrvaldab selle, siis ei tuleks uurimist algetada.
- (46) Uurimise ajal teavet küsides peaks juhtiv pädev asutus võimaluste piires ja uurimise tulemuslikuks läbiviimiseks omistama suuremat tähtsust uurimisalustele ettevõtjatele, kes osalevad **tarneahela** etapis, mis on võimalikult lähedal sunniviisilise töö tõenäolise riskiga etapile, ning võtma arvesse ettevõtjate suurust ja majandusressursse, asjaomaste toodete kogust ning kahtlustatava sunniviisilise töö kasutamise ulatust.

I

- (47) Juhtivate pädevate asutuste ülesanne peaks olema teha kindlaks, et turule lastud või turul kättesaadavaks tehtud või eksporditud toote tootmise, valmistamise, korjamise või kaevandamise etapis, sh tootega seotud töö või töötlemise käigus, on kasutatud sunniviisilist tööd, lähtudes uurimise käigus, sh selle esialgses etapis kogutud kogu teabest ja kõigist tõenditest. Ettevõtjatele nõuetekohase menetluse õiguse tagamiseks peaks neil olema võimalus esitada ■ uurimise vältel *t* pädevale asutusele enda kaitseks teavet. ***Kui juhtiva pädeva asutuse teabenõudele vastates keeldub ettevõtja või avaliku sektori asutus ilma mõjuva põhjuseta nõutud teavet esitamast või jätab selle esitamata, esitab puudulikku või ebaõiget teavet eesmärgiga uurimist tõkestada, esitab eksitavat teavet või takistab uurimist muul viisil, sealhulgas juhul, kui on tuvastatud riigiasutuste rakendatava sunniviisilise töö risk, peaks juhtiv pädev asutus saama teha kindlaks, et sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keeldu on rikutud, tuginedes muule asjakohasele ja kontrollitavale teabele, mis on kogutud uurimise esialgses etapis ja uurimise käigus. Juhtiv pädev asutus peaks kõnealuseid tegureid arvesse võtma ka selle alusel tehtud otsuse läbivaatamisel.***

(48) *Kui juhtiv pädev asutus teeb kindlaks, et ettevõtjad on keeldu rikkunud, peaks ta viivitamata keelama sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete liidu turule laskmise, liidu turul kättesaadavaks tegemise ja ekspordi liidust ning nõudma, et uuritud ettevõtjad kõrvaldaksid asjaomased tooted liidu turult, kui need on juba seal kättesaadavaks tehtud, ja annetaksid kergriknevad tooted heategevuslikul või avaliku huvi eesmärgil. Kui tooted ei ole kergriknevad, peaksid ettevõtjad need ringlusse võtma, ja kui see ei ole võimalik, peaksid nad laskma tooted hävitada, muuta kasutuskõlbmatuks või kõrvaldada need muul viisil kooskõlas liidu õigusele (sh jäätmekäitlust käsitlev liidu õigus) vastava riigisisese õigusega. Siiski tuleks erilist tähelepanu pöörata liidu jaoks strateegilise või kriitilise tähtsusega tarneahelate häirete vältimisele ning sellega seoses toodetele, mille kõrvaldamine muudaks siseturu ja kõnealuste tarneahelate nõuetekohast toimimist. Nendel juhtudel peaks juhtiv pädev asutus erandina kohustusest nõuda asjaomase toote kõrvaldamist saama asjakohasel juhul nõuda, et asjaomast toodet peetaks kindlaksmääratud aja jooksul ettevõtjate kulul kinni. Toote strateegilise või kriitilise tähtsuse hindamisel liidu jaoks peaks juhtiv pädev asutus eelkõige võtma arvesse sektorite loetelu, mis on kehtestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2024/1735¹⁶ ja komisjoni soovitus (EL) 2023/2113¹⁷, samuti tooteid, mis on loetletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2024/1252¹⁸.*

¹⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta määrus (EL) 2024/1735, millega kehtestatakse meetmete raamistik Euroopa nullnetotehnoloogia toodete tootmise ökosüsteemi tugevdamiseks ja muudetakse määrust (EL) 2018/1724 (ELT L, 2024/1735, 28.6.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1735/oj>).

¹⁷ Komisjoni 3. oktoobri 2023. aasta soovitus (EL) 2023/2113, mis käsitleb ELi majandusjulgeoleku seisukohast elutähtsate tehnoloogiavaldkondade täiendavat riskihindamist koos liikmesriikidega (ELT L, 2023/2113, 11.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2023/2113/oj>).

¹⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. aprilli 2024. aasta määrus (EL) 2024/1252, millega sätestatakse kriitiliste toormete kindlate ja kestlike tarnete tagamise raamistik ja muudetakse määrusi (EL) nr 168/2013, (EL) 2018/858, (EL) 2018/1724 ja (EL) 2019/1020 (ELT L, 2024/1252, 3.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1252/oj>).

Kui juhtiv pädev asutus hindab, kas erand kõrvaldamiskorralduse andmise kohustusest on asjakohane, peaks ta võtma arvesse tõenäosust, et asjaomased ettevõtjad täidavad sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keelu rikkumist kindlaks tegeva otsuse läbivaatamise tingimusi juhtiva pädeva asutuse määratud ajavahemiku jooksul. Juhtiva pädeva asutuse määratud ajavahemik võimaldaks asjaomastel ettevõtjatel tõendada, et nad on kõrvaldanud asjaomase toote puhul sunniviisilise töö kasutamise, kaotades selle oma tarneahelas. Tarneahela muutmist erinevatele tarnijatele tuginemise mõttes ei saa pidada vahendiks, mille abil kõrvaldada sunniviisilise töö kasutamine toote puhul, mida kõnealune otsus käsitleb, kuna see tooks kaasa erineva toote. Kui asjaomased ettevõtjad esitavad tõendid, mis tõendavad asjaomase toote puhul sunniviisilise töö kõrvaldamist, peaks juhtiv pädev asutus vaatama läbi oma otsuse, millega keelatakse kõnealuste toodete liidu turule laskmine ja liidu turul kättesaadavaks tegemine, mille tulemusel otsus tunnistatakse kehtetuks ja seega lõpetatakse asjaomaste toodete kinnipidamine. Kui asjaomased ettevõtjad neid tõendeid ei esita, peaksid nad järgima korraldust asjaomased tooted kõrvaldada pärast ajavahemiku möödumist, mis on sätestatud otsuses, millega keelatakse selliste toodete liidu turule laskmine ja liidu turul kättesaadavaks tegemine ning mis sisaldab korraldust toodete kinnipidamiseks kindlaksmääratud aja jooksul.

- (49) Otsuses, millega tehakse kindlaks sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keelu rikkumine, peaks **juhtiv** pädev asutus märkima uurimise tulemused ja teabe, mille tulemused põhinevad, määrama mõistliku tähtaja, mille jooksul ettevõtjad peaksid kõnealust otsust täitma, ning esitama teabe, mis võimaldab teha kindlaks toote, mille suhtes otsust kohaldatakse. Komisjonile tuleks anda volitus võtta vastu rakendusakte, mis on vajalikud, et määrata kindlaks kõnealustes otsustes sisalduva teabe üksikasjad. ***Juhtiva pädeva asutuse otsused tuleks teha üldsusele kättesaadavaks.***
- (50) Kui **juhtiv** pädev asutus määrab kindlaks mõistliku tähtaja sellise otsuse täitmiseks, millega tehakse kindlaks sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keelu rikkumine, siis peaks ta võtma arvesse asjaomaste ettevõtjate suurust ja majandusressursse.
- (51) Tulemuslikuks nõuete täitmise tagamiseks peaksid ühe liikmesriigi juhtiva pädeva asutuse tehtud otsuseid tunnustama ja nende täitmise tagama teiste liikmesriikide pädevad asutused, kui need käsitlevad sama identifitseerimisteabega ja sama tarneahela tooteid, mille puhul on tehtud kindlaks sunniviisilise töö kasutamine.
- (52) Ettevõtjatel peaks olema võimalik taotleda käesoleva määruse kohaste **juhtivate** pädevate asutuste otsuste läbivaatamist, kui nad on esitanud uut **olulist** teavet, ***mis tõendab, et liidu turule lastavad või liidu turul kättesaadavaks tehtavad või liidu turult eksporditavad tooted vastavad sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keelule.*** **Juhtiv** pädev asutus peaks oma otsuse kehtetuks tunnistama, kui ***ettevõtjad tõendavad, et nad on kõnealuse otsuse täitnud ja kõrvaldanud asjaomaste toodete puhul sunniviisilise töö kasutamise oma tegevusest või tarneahelatest.*** Käesoleva määruse kohaste **juhtivate pädevate asutuste otsuste suhtes tuleks kohaldada kohtulikku kontrolli kooskõlas kohaldatava liidu ja riigisisese õigusega.**

- (53) Kui ettevõtjad ei täida **juhtiva pädeva asutuse** otsust kindlaks määratud tähtaja jooksul, siis peaksid **■** pädevad asutused tagama, et keelatakse **asjaomaste** toodete liidu turule laskmine, liidu turul kättesaadavaks tegemine ja liidu turult eksportimine, et need kõrvaldatakse liidu turult ning et asjaomaste ettevõtjate valdusesse jäänud kergriknevad tooted **annetatakse heategevuslikul või avaliku huvi eesmärgil. Pädevad asutused peaksid tagama, et kui tooted ei ole kergriknevad, võetakse need ringlusse, ja kui see ei ole võimalik, peaksid nad laskma tooted hävitada, muuta** kasutuskõlbmatuks või **kõrvaldada** muul viisil kooskõlas liidu õigusele (sh jäätmekäitlust **ja kestlike toodete ökodisaini** käsitlevale liidu õigusele) vastava riigisisese õigusega ettevõtjate kulul. **Võimaluse korral peaksid pädevad asutused tagama, et valitud kõrvaldamis- või hävitamise meetodil on kõigi olemasolevate võimaluste seas väikseim võimalik keskkonnamõju. Liikmesriikide pädevad asutused peaksid vastutama otsuste, sealhulgas komisjoni vastu võetud otsuste täitmise eest oma territooriumil. Pärast seda, kui otsused on ICSMSi kaudu edastatud, peaksid kõik pädevad asutused, keda kõnealune otsus puudutab, võtma käesolevas määruses sätestatud asjakohaseid meetmeid otsuse täitmise tagamiseks.**

- (54) *Sunniviisilise töö abil valminud toodete turule laskmise, turul kättesaadavaks tegemise ja ekspordimise keelu täitmise tagamisel tuleks arvesse võtta mõju loomade heaolule, et vältida asjaomastele loomadele välditava valu, stressi ja kannatuste tekitamist. Lisaks ei tohiks käesolev määrus piirata loomade heaolu käsitleva liidu õiguse, näiteks nõukogu määruste (EÜ) nr 1/2005¹⁹ ja (EÜ) nr 1099/2009²⁰ kohaldamist.*

- (55) *Juhtivate* pädevate asutuste otsustest, millega tehakse kindlaks sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keelu rikkumine, tuleks teatada tollile, kes peaks proovima teha kindlaks asjaomase toote nende toodete hulgast, mis on deklareeritud vabasse ringlusse lubamiseks või ekspordiks. *Liikmesriikide* pädevad asutused peaksid vastutama sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keelu üldise täitmise tagamise eest liidu turul ning liidu turule tulevate ja sealt väljaviidavate toodete puhul. Kuna sunniviisiline töö on osa tootmisprotsessist ja ei jäta tootele jälge ning määrus (EL) 2019/1020 hõlmab üksnes valmistatud tooteid ja selle kohaldamisala piirdub vabasse ringlusse lubamisega, ei saaks toll sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keelu kohaldamiseks ja täitmise tagamiseks määruse (EL) 2019/1020 alusel iseseisvalt tegutseda. Iga liikmesriigi konkreetne kontrollimiskord ei tohiks piirata Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 952/2013²¹ ja selle tolli kontrolli- ja järelevalvevolitusi käsitlevate üldsätete kohaldamist.

¹⁹ *Nõukogu 22. detsembri 2004. aasta määrus (EÜ) nr 1/2005, mis käsitleb loomade kaitset vedamise ja sellega seonduvate toimingute ajal ning millega muudetakse direktiive 64/432/EMÜ ja 93/119/EÜ ning määrust (EÜ) nr 1255/97 (ELT L 3, 5.1.2005, lk 1).*

²⁰ *Nõukogu 24. septembri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1099/2009 loomade kaitse kohta surmamisel (ELT L 303, 18.11.2009, lk 1).*

²¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoobri 2013. aasta määrus (EL) nr 952/2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik (ELT L 269, 10.10.2013, lk 1).

- (56) Teave, mida ettevõtjad praegu tollile esitavad **või kättesaadavaks teevad**, sisaldab üksnes üldist teavet toodete kohta, aga sellest on puudu teave valmistaja või tootja ja toote tarnijate kohta ning konkreetne teave toodete kohta. Selleks et toll saaks teha kindlaks liidu turule tulevad või sealt väljaviidavad tooted, mis võivad käesolevat määrust rikkuda ja mis tuleks seega liidu välispiiril kinni pidada, peaksid ettevõtjad esitama tollile teabe, mis võimaldab teha kindlaks toote vastavuse **juhtiva** pädeva asutuse otsusele. See peaks hõlmama teavet valmistaja või tootja ja toote tarnija kohta ning muud teavet toote enda kohta. Selleks tuleks anda komisjonile õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, millega määratakse kindlaks tooted, mille kohta see teave tuleks esitada, kasutades muu hulgas käesoleva määruse alusel loodud andmebaasi ning **juhtivate** pädevate asutuste esitatud teavet ja tehtud otsuseid, mis on kantud ICSMSi. Komisjonile tuleks anda ka õigus võtta vastu rakendusakte, et määrata kindlaks ettevõtjate poolt tollile esitatava või **kättesaadavaks tehtava** teabe üksikasjad. Selline teave peaks hõlmama toote kirjeldust, nime või kaubamärki, toote tuvastamise erinõudeid liidu õiguse alusel (nt liik, viide, mudel, partii või seerianumber, mis on märgitud tootele või toote pakendile või tootega kaasasolevasse dokumenti, või digitaalse tootepassi ainulaadne tunnus) ning andmeid valmistaja või tootja ja toote tarnijate kohta, sh nende igäühe nimi, kaubanimi või registreeritud kaubamärk, kontaktandmed, kordumatu tunnuscode nende asutamise riigis ning võimaluse korral ettevõtjate registreerimise ja identifitseerimise süsteemi number.

Liidu tolliseadustiku läbivaatamisel kaalutakse, kas lisada tollialastesse õigusaktidesse teave, mille ettevõtjad peavad tollile käesoleva määruse nõuete täitmise tagamiseks ning laiemalt tarneahela läbipaistvuse suurendamiseks esitama **või kättesaadavaks tegema**.

Komisjon peaks andma ettevõtjatele, eriti VKEdele, nõutava teabe kogumiseks juhiseid ja tuge.

- (57) Kui toll teeb kindlaks, et toode võib olla hõlmatud **juhtiva** pädeva asutuse avaldatud otsusega, millega on tehtud kindlaks sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keelu rikkumine, siis peaks ta peatama kõnealuse toote vabasse ringlusse lubamise ja teatama sellest viivitamata pädevatele asutustele. Pädevad asutused peaksid tegema mõistliku tähtaja jooksul otsuse juhtumis, millest toll on neile teatanud, kas kinnitades, et asjaomane toode on otsusega hõlmatud, või lükates selle ümber. **Kui see on vajalik ja igakülgset põhjendatud**, peaks pädevatel asutustel olema õigus nõuda, et asjaomase toote vabasse ringlusse lubamise peatamine jääks kehtima, **võttes arvesse võimalikku kahju ettevõtjale**. Kui pädevad asutused ei ole kindlaks määratud tähtaja jooksul otsust teinud, siis peaks toll tooted vabasse ringlusse lubama, kui kõik muud kohaldatavad nõuded ja formaalsused on täidetud. Toote vabasse ringlusse lubamist või ekspordi ei tohiks üldjuhul pidada tõendiks selle kohta, et toode vastab liidu õigusele, sest ringlusse lubamine ei hõlma tingimata täielikku nõuetele vastavuse hindamist.

- (58) Kui pädevad asutused järelavad, et toode vastab otsusele, millega tehakse kindlaks sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keelu rikkumine, siis peaksid nad tolli sellest viivitamata teavitama ja toll peaks toote vabasse ringlusse lubamise või ekspordi keelama. *Pädeva asutuse taotluse korral peaks tollil olema võimalik kõnealuse pädeva asutuse nimel ja vastutusel teise võimalusena kõnealune toode konfiskeerida ning anda see pädeva asutuse valdusse ja käsutusse. Sellistel juhtudel peaks asjaomane pädev asutus võtma kõik vajalikud meetmed, et tagada asjaomase toote nõuetekohane kõrvaldamine. See võib hõlmata toote annetamist heategevuslikul või avaliku huvi eesmärgil, selle ringlussevõttu või muul viisil kõrvaldamist kooskõlas liidu õigusele vastava riigisisese õigusega asjaomase ettevõtja kulul.*
- (59) *Juhtiv pädev asutus peaks võtma nõuetekohaselt arvesse riski, et ettevõtjad, kes on seotud andmebaasis olevate toodete või piirkondadega või kelle toode on liidu turult kõrvaldatud, lõpetavad äritegevuse, samuti selle tagajärgi mõjutatud töötajatele. Seetõttu peaks juhtiv pädev asutus asjakohasel juhul toetama ettevõtjaid sunniviisilise töö kaotamiseks sobivate ja tõhusate meetmete vastuvõtmisel ning rakendamisel. Vastutustundlik äritegevuse lõpetamine hõlmab kollektiivlepingute järgimist ja eskalatsiooni meetmete sõnastamist.*

- (60) Tingimused, mida kohaldatakse toodete suhtes nende vabasse ringlusse lubamise või ekspordi peatamise, sh vabasse ringlusse lubamisest keeldumise puhul nende ladustamise, hävitamise ja kõrvaldamise ajal, peaks kindlaks määrama toll, kohaldataval juhul kooskõlas määrusega (EL) nr 952/2013. Kui liidu turule tulevaid tooteid on vaja täiendavalt töödelda, siis kohaldatakse nende suhtes sobilikku tolliprotseduuri, mis võimaldab kõnealust töötlemist kooskõlas määruse (EL) nr 952/2013 artiklitega 220, 254, 256, 257 ja 258.
- (61) Kui sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keelu jõustamise otstarbel on vaja töödelda isikuandmeid vastavalt käesolevale määrusele, tuleks seda teha kooskõlas isikuandmete kaitset käsitleva liidu õigusega. Isikuandmete töötlemisel sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keelu otstarbel tuleks kohaldada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruseid (EL) 2016/679²² ja (EL) 2018/1725²³.

²² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

²³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39).

- (62) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused *seoses menetlusnormide ja korra üksikasjadega ICSMSi kasutamiseks; sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete liidu turule laskmise, liidu turul kättesaadavaks tegemise või liidu turult eksportimise keelu väidetava rikkumise kohta teabe esitamise menetlusnormide, mallide ja üksikasjadega; komisjoni vastu võetud otsustega, millega tehakse kindlaks, et sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete liidu turule laskmise, liidu turul kättesaadavaks tegemise või liidu turult eksportimise keeldu on rikutud; kõnealuste otsuste kehtetuks tunnistamistega; kõnealuste otsuste ja juhtivate pädevate asutuste poolt vastu võetud samaväärsete otsuste sisu üksikasjadega; ning korra ja üksikasjadega, mille alusel esitatakse või tehakse tollile kättesaadavaks teatav teave teatavate toodete või tooterühmade kohta*. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011²⁴.

²⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

- (63) *Igakülgselt põhjendatud juhtudel, mis on seotud selliste otsuste kehtetuks tunnistamisega, millega tehakse kindlaks, et sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete liidu turule laskmise, liidu turul kättesaadavaks tegemise või liidu turult eksportimise keeldu on rikutud, ning kui tungiv kiireloomulisus seda nõuab, peaks komisjon võtma vastu viivitamata kohaldatavad rakendusaktid.*
- (64) Komisjonil peaks olema õigus võtta kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada või muuta käesoleva määruse teatavaid vähemolulisi osi. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes²⁵ sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.
- (65) Selleks et toll saaks *tulemuslikult tegutseda, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte, et täpsustada lisateavet*, millega tehakse *asjaomane* toode kindlaks *ja mille ettevõtjad peaksid tollile kättesaadavaks tegema või esitama* liidu turule tulevate või liidu turult väljaviidavate toodete puhul. *Kõnealune teave peaks olema asjaomast toodet identifitseeriv teave, teave valmistaja või tootja kohta ning teave toote tarnijate kohta.* Tollile tuleb anda võimalus hankida kiiresti teavet juhtivate pädevate asutuste otsustes kindlaks määratud konkreetsete toodete kohta, et nad saaksid tulemuslikult ja kiiresti meetmeid võtta. Neil juhtudel tuleks võtta delegeeritud õigusaktid vastu kiirmenetlust kasutades.

²⁵ ELT L 123, 12.5.2016, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2016/512/oj.

- (66) *Liikmesriigid peaksid andma oma pädevatele asutustele õiguse määrata ja rakendada mõjusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi, kui ettevõtja ei ole täitnud otsust, millega keelatakse sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete turule laskmine. Liikmesriigid peaksid kehtestama karistusnormid, mida kohaldatakse otsuse täitmata jätmise korral, võttes nõuetekohaselt arvesse selliseid elemente nagu rikkumise raskus ja kestus, ettevõtja varasemad rikkumised, pädevate asutustega tehtava koostöö määr ning muud konkreetse juhtumi asjaolude suhtes kohaldatavad kergendavad või raskendavad asjaolud. Komisjon peaks andma liikmesriikidele suunised rahaliste karistuste arvutamise meetodi ja kohaldatavate künniste kohta ning sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete vastane liidu võrgustik peaks edendama nende karistuste kohaldamise parimaid tavasid.*
- (67) *Komisjon peaks hindama käesoleva määruse rakendamist ja nõuete täitmise tagamist ning esitama selle kohta aruande Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele. Aruandes tuleks hinnata käesoleva määruse panust sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete liidu turult kõrvaldamisel ja sunniviisilise töö vastases võitluses, samuti pädevate asutuste koostöös ja rahvusvahelises koostöös sunniviisilise töö kasutamise kõrvaldamiseks. Samuti tuleks aruandes hinnata käesoleva määruse mõju ettevõtjatele, eriti VKEdele, ja ohvritele, samuti sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keelu üldist tasuvust. Aruandes tuleks lisaks hinnata käesoleva määruse vastavusse viimist muu asjakohase liidu õigusega.*

(68) *Käesolevas määruses austatakse õigust heale haldusele, mis on sätestatud harta artiklis 41, mis hõlmab muu hulgas igäühe õigust, et teda kuulatakse ära enne seda, kui tema suhtes kohaldatakse üksikmeedet, mis võib teda kahjustada. Sellega seoses peaksid uurimist läbiviiv juhtiv pädev asutus teavitama asjaomaseid ettevõtjaid uurimise algatamisest ja selle võimalikest tagajärgedest. Ettevõtjatele nõuetekohase menetluse õiguse tagamiseks peaks neil olema võimalus esitada uurimise vältel pädevatele asutustele nende taotluse korral enda kaitseks teavet. Ettevõtjatel peaks olema võimalus taotleda juhtivalt pädevalt asutuselt neid mõjutava otsuse läbivaatamist, esitades uut olulist teavet. Liikmesriikide pädevate asutuste vastu võetud otsuste suhtes tuleks kohaldada kohaldatavas liikmesriigi õiguses ette nähtud kohtulikku kontrolli. Komisjoni poolt käesoleva määruse alusel vastu võetud otsused vaatab ELi toimimise lepingu artikli 263 kohaselt läbi Euroopa Liidu Kohus.*

- (69) Kuna käesoleva määruse eesmärki, nimelt *keelata ettevõtjatel lasta liidu turule ja teha liidu turul kättesaadavaks või eksportida liidu turult sunniviisilise töö tulemusena valminud tooteid, et parandada siseturu toimimist, aidates ühtlasi kaasa sunniviisilise töö tõkestamisele*, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab neid meetme ulatuse ja toime tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas ELi lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (70) Et võimaldada käesoleva määrusega ette nähtud meetmete viivitamatut kohaldamist, peaks käesolev määrus jõustuma päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I peatükk

Üldsätted

Artikkel 1

Reguleerimisese, eesmärk ja kohaldamisala

1. Käesoleva määrusega kehtestatakse normid, millega keelatakse ettevõtjatel lasta liidu turule ja teha liidu turul kättesaadavaks või eksportida liidu turult sunniviisilise töö tulemusena valminud tooteid, ***et parandada siseturu toimimist, aidates ühtlasi kaasa sunniviisilise töö tõkestamisele.***
2. Käesolev määrus ei hõlma liidu turul lõppkasutajateni jõudnud toodete kõrvaldamist.
3. ***Käesoleva määrusega ei looda ettevõtjatele täiendavaid hoolsuskohustusi lisaks nendele, mis on liidu või liikmesriigi õiguses juba sätestatud.***

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „sunniviisiline töö“ – sunniviisiline või kohustuslik töö, nagu on määratletud ILO konventsiooni nr 29 artiklis 2 ***sh sunniviisiline lapstööjõu kasutamine;***

- 2) „riigiasutuste rakendatav sunniviisiline töö“ – sunniviisilise töö kasutamine, nagu on kirjeldatud ILO konventsiooni nr 105 artiklis 1;
- 3) „sunniviisilise tööga seotud hoolsuskohustus“ – ettevõtjate tegevus, mille eesmärk on rakendada kohustuslikke nõudeid, vabatahtlikke suuniseid, soovitusi või tavaid **liidu turule lastavate või** liidu turul kättesaadavaks tehtavate või eksporditavate toodete puhul sunniviisilise töö kasutamise kindlakstegemiseks, tõkestamiseks, leevendamiseks ja kaotamiseks;
- 4) „turul kättesaadavaks tegemine“ – äritegevuse käigus toote tasuline või tasuta tarnimine liidu turul turustamiseks, tarbimiseks või kasutamiseks ■ ;
- 5) „turule laskmine“ – toote esmakordne liidu turul kättesaadavaks tegemine;
- 6) „toode“ – mis tahes ese, millel on rahaline väärtus ja millega saab seega teha kaubanduslikke tehinguid, olenemata sellest, kas see on kaevandatud, korjatud, toodetud või valmistatud;
- 7) „sunniviisilise töö tulemusena valminud toode“ – toode, mille kaevandamise, korjamise, tootmise või valmistamise, sh tarneahela mis tahes etapis tootega töötamise või selle töötlemise käigus on mis tahes etapis kasutatud täielikult või osaliselt sunniviisilist tööd;

- 8) *„tarneahel“ – kõigi selliste tegevuste, protsesside ja osalejate süsteem, mis toimuvad või kes osalevad toote turul kättesaadavaks tegemisele eelnevates etappides, st toote täielikul või osalisel kaevandamisel, korjamisel, tootmisel ja valmistamisel, sh mis tahes etapis tootega töötamise või selle töötlemise käigus;*
- 9) „ettevõtja“ – mis tahes füüsiline või juriidiline isik või isikute ühendus, kes laseb tooted liidu turule või teeb need liidu turul kättesaadavaks või ekspordib tooteid;
- 10) „valmistaja“ – *füüsiline või juriidiline isik, kes valmistab toote või laseb toote välja arendada või valmistada ja kes turustab kõnealust toodet oma nime või kaubamärgi all;*
- 11) „tootja“ – Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 38 lõikes 1 osutatud põllumajandustoodete tootja või toorainete tootja;
- 12) „toote tarnija“ – mis tahes füüsiline või juriidiline isik või isikute ühendus tarneahelas, kes kaevandab, korjab, toodab või valmistab toodet kas täielikult või osaliselt või osaleb tootega töötamises või toote töötlemises selle tarneahela mis tahes etapis kas valmistajana või muul viisil;

- 13) „lõppkasutaja“ – füüsiline või juriidiline isik, kelle elu- või asukoht on liidus ja kellele on toode kättesaadavaks tehtud kui tarbijale väljaspool kaubandus-, majandus-, käsitööndus- või kutsetegevust või kui kutselisele lõppkasutajale tööstusliku või kutsetegevuse raames;
- 14) „importija“ – liidus asuv füüsiline või juriidiline isik või isikute ühendus, kes laseb liidu turule kolmandast riigist pärit toote;
- 15) „eksportija“ – komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2015/2446²⁶ artikli 1 punktis 19 määratletud eksportija;
- 16) „põhjendatud kahtlus“ – objektiivsest, *faktilisest* ja kontrollitavast teabest lähtuv *põhjendatud viide*, mille *põhjal* komisjon või pädevad asutused kahtlustavad, et toode on tõenäoliselt valminud sunniviisilise töö tulemusena;
- 17) „juhtiv pädev asutus“ – asutus, kes artikli 15 kohaselt vastutab esitatud teabe hindamise, uurimiste läbiviimise ja otsuste tegemise eest, s.o liikmesriigi pädev asutus või komisjon;
- 18) „toll“ – määruse (EL) nr 952/2013 artikli 5 punktis 1 määratletud toll;

²⁶ Komisjoni 28. juuli 2015. aasta delegeeritud määrus (EL) 2015/2446, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 952/2013 seoses liidu tolliseadustiku teatavaid sätteid käsitlevate üksikasjalike eeskirjadega (ELT L 343, 29.12.2015, lk 1).

- 19) „liidu turule tulevad tooted“ – kolmandatest riikidest pärit tooted, mis on ette nähtud liidu turule laskmiseks või liidu tolliterritooriumil isiklikuks kasutamiseks või tarbimiseks ning mille suhtes on kavas kohaldada vabasse ringlusse lubamise tolliprotseduuri;
- 20) „liidu turult väljaviidavad tooted“ – *tooted, mille suhtes kohaldatakse* ekspordi tolliprotseduuri **II** ;
- 21) „vabasse ringlusse lubamine“ – määruse (EL) nr 952/2013 artikliga 201 ettenähtud protseduur;
- 22) „eksport“ – määruse (EL) nr 952/2013 artikliga 269 ettenähtud protseduur.

Artikkel 3

Sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keelamine

Ettevõtjad ei tohi lasta liidu turule või teha liidu turul kättesaadavaks sunniviisilise töö tulemusena valminud tooteid ega neid tooteid eksportida.



Artikkel 4

Kaugmüük

Internetis või muul moel kaugmüügi teel müügiks pakutavad tooted loetakse turul kättesaadavaks tehniks, kui pakkumine on suunatud liidu lõppkasutajatele. Müügipakkumine loetakse liidu lõppkasutajatele suunatuks siis, kui asjaomane ettevõtja suunab oma tegevuse ükskõik millisel viisil liikmesriiki.

Artikkel 5

Pädevad asutused

1. Iga liikmesriik määrab ühe või mitu pädevat asutust, kelle ülesanne on vastutada käesolevas määruses sätestatud kohustuste täitmise eest. Liikmesriikide pädevad asutused **ja komisjon teevad tihedat koostööd ning** vastutavad käesoleva määruse tulemusliku ja ühetaolise rakendamise tagamise eest kogu liidus.

2. Kui liikmesriik on määranud mitu pädevat asutust, siis piiritleb ta selgelt nende vastavad kohustused ja loovad teabevahetus- ja koordineerimismehhanismid, mis võimaldavad asutustel teha tihedat koostööd ja täita tulemuslikult oma kohustusi.
3. Hiljemalt ... **/12** kuud alates käesoleva määruse jõustumise kuupäevast/ esitavad liikmesriigid artikli 7 lõikes 1 osutatud info- ja teavitussüsteemi kaudu komisjonile ja teistele liikmesriikidele järgmise teabe:
 - a) pädeva(te) asutus(t)e nime(d), aadressi(d) ja kontaktandmed ning
 - b) pädeva(te) asutus(t)e pädevusvaldkonnad.

Liikmesriigid ajakohastavad korrapäraselt käesoleva lõike esimese lõigu punktides a ja b osutatud teavet.
4. Komisjon teeb pädevate asutuste loetelu artiklis 12 osutatud **ühthes sunniviisilist tööd käsitlevas portaalis** üldsusele kättesaadavaks ja ajakohastab kõnealust loetelu korrapäraselt liikmesriikidelt saadud ajakohase teabe alusel.
5. Liikmesriigid tagavad, et nende pädevad asutused täidavad oma volitusi erapooletult, läbipaistvalt ja austades igakülgset ametisaladuse hoidmise kohustusi. Liikmesriigid tagavad, et nende pädevatel asutustel on uurimiste läbiviimiseks vajalikud volitused, **eksperditeadmised** ja ressursid, sealhulgas piisavad eelarvevahendid ■ .

6. *Liikmesriigid tagavad, et nende pädevad asutused teevad tihedat koostööd ja vahetavad teavet asjaomaste riigi ametiasutustega, nagu tööinspeksioonid ning kohtu- ja õiguskaitseasutused, sh asutused, mis vastutavad inimkaubanduse tõkestamise eest, ning liikmesriikide poolt direktiivi (EL) 2019/1937 alusel määratud asutustega.*
7. Liikmesriigid annavad oma pädevatele asutustele volituse määrata artikli 37 kohaseid karistusi *kas otse, koostöös teiste asutustega või taotledes nende määramist pädevatelt õigusasutustelt.*

II peatükk

Juhtimine

Artikkel 6

Sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete vastane liidu võrgustik

1. *Käesolevaga luuakse* sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete vastane liidu võrgustik (edaspidi „võrgustik“).
2. Võrgustik on liikmesriikide pädevate asutuste ja komisjoni struktureeritud koordineerimise ja koostöö platvorm ning see tõhustab liidus käesoleva määruse nõuete täitmise tagamist, muutes seeläbi nõuete täitmise tagamise tulemuslikumaks ja sidusamaks.

3. Võrgustikku kuuluvad iga liikmesriigi ■ esindajad, komisjoni esindajad ja asjakohasel juhul tollide *esindajad*.
4. *Võrgustiku tööd koordineerib komisjon. Võrgustiku koosolekuid juhatab komisjoni esindaja.*
5. *Komisjoni tagab võrgustikule sekretariaadi. Sekretariaat korraldab võrgustiku kohtumisi ning toetab seda tehniliselt ja logistiliselt.*
6. *Võrgustiku liikmed osalevad aktiivselt tõhusa koordineerimine ja koostöö tagamises ning aitavad kaasa käesoleva määruse ühetaolisele rakendamisele.*
7. Võrgustikul on järgmised ülesanded:
 - a) hõlbustada nõuete täitmise tagamisel ühiste prioriteetide kindlaksmääramist, *et saavutada käesoleva määruse eesmärk, mis on sätestatud artiklis 1;*
 - b) *hõlbustada uurimiste koordineerimist;*
 - c) *jälgida artiklis 20 osutatud otsuste täitmist;*
 - d) *aidata komisjoni taotlusel kaasa artiklis 11 osutatud suuniste väljatöötamisele;*
 - e) *hõlbustada ja koordineerida käesoleva määruse rakendamisega seotud teabe, eksperditeadmiste ja parimate tavade kogumist ja jagamist;*

- f) toetada ühtseid riskipõhiseid lähenemisviise ja haldustavasid käesoleva määruse rakendamisel;*
- g) edendada parimaid tavasid artiklis 37 sätestatud karistuste kohaldamisel;*
- h) teha asjakohasel juhul koostööd asjaomaste komisjoni talituste, liidu organite ja asutuste ning liikmesriikide ametiasutustega käesoleva määruse rakendamisel;*
- i) edendada koostööd, töötajate vahetust ja külastusprogramme pädevate asutuste ja tollide vahel, samuti kõnealuste pädevate asutuste ja kolmandate riikide pädevate asutuste ja rahvusvaheliste organisatsioonide vahel;*
- j) hõlbustada käesoleva määruse rakendamisega seotud koolituste ja suutlikkuse suurendamise meetmete korraldamist komisjonile ja liidu delegatsioonidele kolmandates riikides, pädevatele asutustele, tollidele ja liikmesriikide muudele asjaomastele asutustele;*
- k) anda komisjoni taotlusel talle abi koordineeritud lähenemisviisi väljatöötamisel kolmandate riikidega suhtlemiseks ja koostööks vastavalt artiklile 13;*
- l) jälgida sunniviisilise töö süsteemse kasutamise olukordi;*

- m) abistada käesolevat määrust käsitlevate teavitus- ja teadlikkuse suurendamise kampaaniate korraldamisel;*
- n) edendada ja hõlbustada koostööd seoses võimaluste uurimisega selle kohta, kuidas kasutada uut tehnoloogiat käesoleva määruse nõuete täitmise ja toodete jälgitavuse tagamiseks;*
- o) koguda andmeid heastamise kohta, mis on seotud otsustega ja nende mõjususe hindamisega.*

- 8. Muud asjaomased liikmesriikide ametiasutused võivad osaleda võrgustiku koosolekutel vastavalt vajadusele. Võrgustiku koosolekutel osalema või kirjalikke seisukohti esitama võib kutsuda eksperte ja sidusrühmi, sealhulgas ametiühingute ja muude töötajate organisatsioonide, kodanikuühiskonna ja inimõiguste organisatsioonide, äriorganisatsioonide, rahvusvaheliste organisatsioonide, kolmandate riikide asjaomaste asutuste, Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti, Euroopa Tööjõuameti, asjaomaste komisjoni talituste, liidu delegatsioonide ning liidu organite ja asutuste esindajaid, kellel on eksperditeadmised käesoleva määrusega hõlmatud valdkondades.*
- 9. Võrgustik saab kokku korrapärase ajavahemike järel ja vajaduse korral komisjoni või liikmesriigi asjakohaselt põhjendatud taotlusel.*
- 10. Komisjon ja liikmesriigid tagavad, et võrgustikul on lõikes 7 osutatud ülesannete täitmiseks vajalikud vahendid, sealhulgas piisavad eelarvevahendid.*

11. Võrgustik kehtestab oma kodukorra.



Artikkel 7

Info- ja teavitussüsteemid

1. **Komisjon** ja pädevad asutused kasutavad käesoleva määruse I, III, **IV** ja **V** peatüki otstarbel määruse (EL) 2019/1020 artiklis 34 osutatud info- ja teavitussüsteemi kooskõlas käesoleva artikli lõike 7 punktis a osutatud rakendusaktiga. Komisjonil, pädevatel asutustel ja tollidel on käesoleva määruse otstarbel sellele süsteemile juurdepääs.
2. Otsused, millest antakse teada artikli **26** lõike 3 kohaselt, kantakse asjaomasesse tolli riskijuhtimise süsteemi.
3. Komisjon loob vajaliku omavahelise ühenduse, et käesoleva artikli lõikes 1 osutatud info- ja teavitussüsteem saaks edastada automaatselt teavet artikli **26** lõikes 3 osutatud otsuste kohta käesoleva artikli lõikes **2** osutatud süsteemi. See omavaheline ühendus võetakse kasutusele hiljemalt kahe aasta möödumisel kuupäevast, mil võetakse vastu käesoleva artikli lõike 7 punktis b osutatud rakendusakt.

4. Pädevad asutused ja tollid vahetavad *V peatüki II jao* kohaselt taotlusi ja teateid ning neist tulenevaid sõnumeid lõikes 1 osutatud info- ja teavitussüsteemi kaudu.
5. ***Lõikes 1 osutatud info- ja teavitussüsteemi ning Euroopa Liidu tollivaldkonna ühtse teeninduskeskkonna vaheline ühendus luuakse kooskõlas määrusega (EL) 2022/2399***, et tollid ja pädevad asutused saaksid vahetada taotlusi ja teateid vastavalt käesoleva määruse *V peatüki II jaole*. Kõnealune ühendus luuakse ***hiljemalt*** nelja aasta jooksul alates kuupäevast, mil võetakse vastu ***lõike 7*** punktis a osutatud rakendusakt. Lõikes 4 osutatud taotlusi ja teateid ning neist tulenevaid sõnumeid vahetatakse kõnealuse ühenduse kaudu niipea, kui ühendus kasutusele võetakse.
6. Komisjon võib võtta rakendusmääruse (EL) 2015/2447 artikli 56 lõikes 1 osutatud järelevalvesüsteemist välja teavet liidu turule tulevate või sealt väljaviidavate toodete kohta, mis on seotud käesoleva määruse rakendamisega, ning edastada selle käesoleva artikli lõikes 1 osutatud info- ja teavitussüsteemi.

7. Komisjon võib võtta vastu rakendusakte, et määrata kindlaks käesoleva artikli menetlusnormid ja rakendamiskorra üksikasjad, mis hõlmavad järgmist:
- a) funktsioonid, andmeelemendid ja andmetöötlus ning isikuandmete töötlemist, konfidentsiaalsust ja vastutust andmete töötlemise eest käsitlevad normid lõikes 1 osutatud info- ja teavitussüsteemi puhul;
 - b) funktsioonid, andmeelemendid ja andmetöötlus ning isikuandmete töötlemist, konfidentsiaalsust ja vastutust andmete töötlemise eest käsitlevad normid lõikes 3 osutatud ühenduse puhul;
 - c) lõike 6 kohaselt edastatavad andmed ning nende konfidentsiaalsust ja vastutust andmete töötlemise eest käsitlevad normid.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 35 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 8

Sunniviisilise töö riskiga piirkondade või toodete andmebaas

1. Komisjon *loob andmebaasi, kasutades vajaduse korral* asutuseväliste ekspertide abi. *Andmebaas sisaldab hinnangulist, mitteammendavat, tõendus põhist, kontrollitavat* ja korrapäraselt *ajakohastatavat teavet* sunniviisilise töö riski kohta teatavates geograafilistes piirkondades või teatavate toodete *või tooterühmade* puhul, sealhulgas riigiasutuste rakendatava sunniviisilise töö kohta. *Andmebaasis seatakse esikohale ulatusliku ja tõsise sunniviisilise töö riski kindlakstegemine.*

2. Lõikes 1 osutatud andmebaas põhineb *sõltumatul ja kontrollitaval teabel, mis on saadud rahvusvahelistelt organisatsioonidelt, eelkõige ILO-lt ja ÜRO-lt, või institutsioonilistelt, teadus- või akadeemilistelt organisatsioonidelt.*

Andmebaasis ei avalikustata teavet, milles nimetatakse otseselt ettevõtjaid.

Andmebaasis esitatakse eri majandussektorid konkreetsetes geograafilistes piirkondades, mille kohta on usaldusväärseid ja kontrollitavaid tõendeid riigiasutuste rakendatava sunniviisilise töö kohta.

3. Komisjon tagab, et *andmebaas on hõlpsasti ligipääsetav, sealhulgas puuetega inimeste jaoks, ja see tehakse üldsusele kättesaadavaks kõigis liidu institutsioonide ametlikes keeltes hiljemalt ... [18 kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva].*



Artikkel 9

Ühtne teabe esitamise punkt

1. *Komisjon loob spetsiaalse tsentraliseeritud teabe esitamise mehhanismi (edaspidi „ühtne teabe esitamise punkt“). Ühtne teabe esitamise punkt on kättesaadav kõigis liidu institutsioonide ametlikes keeltes. See on kasutajasõbralik ja tehakse tasuta kättesaadavaks.*

2. Füüsilised või juriidilised isikud või juriidilise isiku staatusega ühendused esitavad **I** teavet artikli 3 väidetavate rikkumiste kohta **ühtse teabe esitamise punkti kaudu**. **Esitatav teave sisaldab** teavet asjaomaste ettevõtjate või toodete kohta, väidetavate rikkumiste **põhjendusi ja tõendeid ning võimaluse korral lisatakse tõendavad dokumendid**. **Komisjon võib võtta vastu rakendusakte, et määrata kindlaks kõnealuse teabe esitamisega seotud menetlusnormid, mallid ja üksikasjad**. **Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 35 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega**.

I

3. **Komisjon jätab kõrvale ühtsele teabe esitamise punktile ilmselgelt puuduliku, põhjendamatu või pahauskselt esitatud teabe ning jagab ülejäänud esitatud teabe hindamiseks juhtivale pädevale asutusele vastavalt artiklis 15 osutatud jaotamispõhimõttele**.

I

4. **Lõikes 3 osutatud hindamise eest vastutav juhtiv pädev asutus kinnitab esitatud teabe kättesaamist, hindab teavet hoolikalt ja erapooletult ning teavitab** asjaomast füüsilist või juriidilist isikut või ühendust võimalikult kiiresti esitatud teabe hindamise tulemusest.
5. **Juhtiv pädev asutus võib paluda lõikes 2 osutatud isikul või ühendusel esitada lisateavet**.

6. *Kui ühtsele teabe esitamise punktile teabe esitamise ja III peatüki kohase uurimise alustamise otsuse vahele jääb märkimisväärne ajavahemik, küsib juhtiv pädev asutus teavet esitavalt isikult või ühenduselt võimaluse korral üle, kas olukord on neile teadaolevalt oluliselt muutunud.*
7. **■** Käesoleva määruse rikkumistest teatamise ja sellistest rikkumistest teatavate isikute kaitse suhtes kohaldatakse direktiivi (EL) 2019/1937.

Artikkel 10

VKEde toetamise meetmed

Komisjon töötab välja kaasnevad meetmed, et toetada ettevõtjate ja nende samas tarneahelas tegutsevate äripartnerite, eelkõige VKEde pingutusi. Asjakohasel juhul tehakse teave kõnealuste meetmete kohta kättesaadavaks artiklis 12 osutatud ühtse sunniviisilist tööd käsitleva portaali kaudu.

Pädevad asutused määravad kontaktpunktid, kes annavad VKEdele teavet käesoleva määruse kohaldamisega seotud küsimustes. Kõnealused kontaktpunktid võivad VKEdele nendes küsimustes ka abi osutada.

Liikmesriikide pädevad asutused võivad korraldada ettevõtjatele ka koolitusi sunniviisilise töö riskinäitajate kohta ja selle kohta, kuidas pidada kõnealuste pädevate asutustega kogu uurimise vältel dialoogi.

Artikkel 11

Suunised

Komisjon *teeb hiljemalt ... [18 kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] asjaomaste sidusrühmadega konsulteerides kättesaadavaks järgmised suunised ja ajakohastab neid korrapäraselt:*

- a) suunised *ettevõtjatele* sunniviisilise *töö, sealhulgas laste sunniviisilise* tööga seotud hoolsuskohustuse kohta, milles võetakse arvesse kohaldatavat liidu ja *riigisisest* õigust, milles on sätestatud sunniviisilise tööga seotud hoolsuskohustuse nõuded, rahvusvaheliste organisatsioonide suuniseid ja soovitusi, ning ettevõtjate suurust ja majandusressursse, *eri liiki tarnijaid tarneahelas ja eri sektoreid;*
- b) *suunised ettevõtjatele eri liiki sunniviisilise töö kaotamise ja heastamise parimate tavade kohta;*
- c) *suunised pädevatele asutustele käesoleva määruse, eelkõige selle artiklite 8, 17 ja 18 praktilise rakendamise kohta, sealhulgas võrdlusalused pädevate asutuste abistamiseks uurimistega seoses toimuval riskipõhisel hindamisel, ja suunised kohaldatava tõendamisstandardi kohta;*

- d) *suunised tollile ja ettevõtjatele artikli 27 ning asjakohasel juhul V peatüki II jao muude sätete praktiliseks rakendamiseks;*
- e) *teave sunniviisilise töö riskinäitajate kohta, sealhulgas selle kohta, kuidas selliseid näitajaid kindlaks teha, mis põhineb sõltumatul ja kontrollitaval teabel, sh rahvusvaheliste organisatsioonide (eelkõige ILO), kodanikuühiskonna, äriorganisatsioonide ja ametiühingute aruannetel, ning sellise liidu õiguse rakendamisel omandatud kogemustel, milles on sätestatud sunniviisilise tööga seotud hoolsuskohustuse nõuded;*
- f) *suunised ettevõtjatele riigiasutuste rakendatava sunniviisilise tööga seotud hoolsuskohustuse kohta;*
- g) *suunised ettevõtjatele ja toote tarnijatele selle kohta, kuidas pidada dialoogi pädevate asutustega vastavalt III peatükile, eelkõige esitatava teabe liigi kohta;*
- h) *suunised teabe esitamise kohta vastavalt artiklile 9;*
- i) *suunised liikmesriikidele rahaliste karistuste arvutamise meetodi ja kohaldatavate künniste kohta;*

- j) lisateave, mis aitab pädevatel asutustel käesolevat määrust rakendada *ja ettevõtjal seda järgida.*

■ *Esimese lõigu punktides a, b ja f osutatud suunistes keskendutakse eelkõige VKEde abistamisele käesoleva määruse järgimisel.*

Esimeses lõigus osutatud suunised on kooskõlas muu asjaomase liidu õiguse kohaselt antud suunistega.

Artikkel 12

Ühtne sunniviisilist tööd käsitlev portaal

Komisjon loob ühtse veebisaidi (edaspidi „ühtne sunniviisilist tööd käsitlev portaal“), millega tehakse üldsusele kättesaadavaks samas kohas ja kõigis liidu institutsioonide ametlikes keeltes järgmised andmed, ning ajakohastab seda korrapäraselt:

- a) *pädevate asutuste nimed, aadressid ja kontaktandmed;*
- b) *suunised;*
- c) *andmebaas;*
- d) *loetelu avalikult kättesaadavatest teabeallikatest, mis on olulised käesoleva määruse rakendamisel, sealhulgas allikad, kus avaldatakse eristatud andmed sunniviisilise töö mõju ja ohvrite kohta, näiteks sooliselt eristatud andmed või laste sunniviisilist tööd käsitlevad andmed, mis võimaldavad kindlaks teha vanuse- ja soopõhiseid suundumusi;*
- e) *ühtne teabe esitamise punkt;*
- f) *kõik otsused toote keelustamise kohta;*

- g) *kõik keelu kehtetuks tunnistamised;*
- h) *läbivaatamiste tulemused.*



Artikkel 13

Rahvusvaheline koostöö

1. Selleks et hõlbustada käesoleva määruse tulemuslikku rakendamist ja nõuete täitmise tagamist, *teeb* komisjon asjakohasel juhul ■ koostööd ■ ja *vahetab* teavet ■ kolmandate riikide ametiasutuste, rahvusvaheliste organisatsioonide, kodanikuühiskonna esindajate, *ametüühingute, äriorganisatsioonide ja sidusrühmadega.*
2. *Rahvusvaheline koostöö kolmandate riikide ametiasutustega toimub struktureeritult, näiteks kolmandate riikidega juba peetavate dialoogide raames, nagu inimõigustealased ja poliitilised dialoogid, kaubanduslepingutest või üldiste tariifsete soodustuste kavast tulenevate kaubandus- ja kestliku arengu kohustuste rakendamise dialoogid ning liidu arengukoostöö algatused. Vajaduse korral võib luua sihtotstarbelisi dialooge. Rahvusvaheline koostöö võib hõlmata teabevahetust sunniviisilise töö riskiga valdkondade või toodete kohta, sunniviisilise töö kaotamise parimate tavade kohta ning teavet toodete keelustamise otsuste, sealhulgas nende põhjuste ja tõendite kohta, eelkõige kolmandate riikidega, kus kehtivad sarnased õigusaktid.*
3. Lõike 2 kohaldamisel võivad komisjon ja liikmesriigid kaaluda koostööalgatuste ja kaasnevate meetmete väljatöötamist, et toetada ettevõtjate, eelkõige VKEde, samuti kodanikuühiskonna organisatsioonide, sotsiaalpartnerite ja kolmandate riikide pingutusi sunniviisilise töö tõkestamisel ja selle algpõhjustega tegelemisel.

III peatükk

Uurimised

Artikkel 14

Riskipõhine lähenemisviis

1. *Komisjon ja liikmesriikide pädevad asutused järgivad* ■ *artikli 3 rikkumise tõenäosuse hindamisel, uurimiste esialgse etapi algatamisel ja läbiviimisel ning asjaomaste toodete ja ettevõtjate kindlakstegemisel riskipõhist lähenemisviisi.*
2. *Komisjon ja pädevad asutused kasutavad artikli 3 rikkumise tõenäosuse hindamisel asjakohasel juhul järgmisi kriteeriume, et prioriseerida tooteid, mille puhul kahtlustatakse sunniviisilise töö kasutamist:*
 - a) *kahtlustatava sunniviisilise töö ulatus ja tõsidus, sealhulgas see, kas tegemist võib olla riigiasutuste rakendatava sunniviisilise tööga;*
 - b) *liidu turule lastud või seal kättesaadavaks tehtud toodete kogus või maht;*
 - c) *toote osa osakaal lõpptootes, mille puhul kahtlustatakse sunniviisilise töö kasutamist.*
3. *Artikli 3 rikkumise tõenäosuse hindamine põhineb kogu asjakohasel, faktilisel ja kontrollitaval teabel, mis on komisjonile ja pädevatele asutustele kättesaadav, ning mis hõlmab järgmist:*
 - a) *teave ja otsused, mis on kantud artikli 7 lõikes 1 osutatud info- ja teavitussüsteemi, sealhulgas võimalikud varasemad juhtumid, mis on seotud artikli 3 nõuete täitmise või mittetäitmisega ettevõtja poolt;*

- b) artiklis 8 osutatud andmebaas;
- c) *riskinäitajad ja muu teave kooskõlas artikli 11 punktiga e;*
- d) *teave, mis on esitatud kooskõlas artikliga 9;*
- e) *hinnatavaid tooteid ja ettevõtjaid käsitlev teave, mille komisjon või pädev asutus on saanud muudelt käesoleva määruse rakendamise seisukohast olulistelt asutustelt, näiteks liikmesriikide hoolsuskohustuse, töö-, tervishoiu- või maksuasutustelt;*
- f) *küsimused, mis tulenevad sisukatest konsultatsioonidest asjaomaste sidusrühmadega, nagu kodanikuühiskonna organisatsioonid ja ametiühingud.*

4. Artikli 17 kohase esialgse uurimise algatamisel keskendub juhtiv pädev asutus võimaluse piires ettevõtjatele ja asjakohasel juhul toote tarnijatele, kes osalevad nendes tarneahela etappides, mis on võimalikult lähedal sellele etapile, kus sunniviisiline töö tõenäoliselt toimub, ning kellel on suurim mõju sunniviisilise töö kasutamise tõkestamisele, leevendamisele ja kaotamisele. Juhtiv pädev asutus võtab arvesse ka asjaomaste ettevõtjate suurust ja majandusressursse, eelkõige seda, kas ettevõtja on VKE, ning tarneahela keerukust.

I



Artikkel 15

Uurimiste jaotamine

1. **Kui kahtlustatav sunniviisiline töö leiab aset väljaspool liidu territooriumi, tegutseb juhtiva pädeva asutusena komisjon.**
2. **Kui kahtlustatav sunniviisiline töö leiab aset liikmesriigi territooriumil, tegutseb juhtiva pädeva asutusena kõnealuse liikmesriigi pädev asutus**  **.**

Artikkel 16

Uurimiste koordineerimine ja vastastikune abi

1. **Komisjon ja pädevad asutused teevad omavahel tihedat koostööd ja abistavad üksteist, et rakendada käesolevat määrust ühetaoliselt ja tõhusalt.**
2. **Juhtiv pädev asutus austab ettevõtja õigust olla kõigis protsessi etappides ära kuulatud.**
3. **Juhtiv pädev asutus edastab igal ajal ja põhjendamatult viivitusega teavet artikli 7 lõikes 1 osutatud info- ja teavitussüsteemi kaudu, kui ta avastab uut teavet kahtlustatava sunniviisilise töö kohta, mis leiab aset territooriumil, mis ei kuulu tema pädevusse vastavalt artiklile 15.**

4. *Juhtiv pädev asutus võib taotleda abi teistelt asjaomastelt pädevatelt asutustelt. See võib hõlmata abi taotlemist, et võtta ühendust ettevõtjatega, kelle tegevuskoht on kõnealuse liikmesriigi territooriumil või kelle töökeel on liikmesriigi keel. Muud pädevad asutused, kes on uurimisest huvitatud, võivad taotleda, et nad oleksid uurimisega tihedalt seotud.*
5. *Pädev asutus, kes on saanud artikli 7 lõikes 1 osutatud info- ja teavitussüsteemi kaudu teiselt pädevalt asutuselt teabenõude, esitab selle teabe 20 tööpäeva jooksul alates nõude saamise kuupäevast.*
6. *Teabenõude saanud pädev asutus võib taotleda, et teabenõude esitanud pädev asutus täiendaks nõudes sisalduvat teavet, kui ta jõuab järeldusele, et algselt esitatud teave ei ole piisav.*
7. *Teabenõude saanud pädev asutus võib kõnealuse nõude täitmisest keelduda üksnes juhul, kui ta tõendab, et nõude täitmine kahjustaks oluliselt tema enda tegevust.*

■

Artikkel 17

Uurimiste esialgne etapp

1. Enne artikli **18** lõike 1 kohase uurimise alustamist küsib juhtiv pädev asutus hinnatavatelt ettevõtjatelt **ja asjakohasel juhul muudelt toote tarnijatelt** teavet **asjakohaste** meetmete kohta, mille nad on hinnatavate toodete puhul oma tegevuse käigus ja **tarneahelates** võtnud sunniviisilise töö riski kindlakstegemiseks, tõkestamiseks, leevendamiseks, kaotamiseks **või heastamiseks**, sealhulgas ükskõik millise järgmise dokumendi põhjal, **välja arvatud juhul, kui see ohustaks hindamise tulemust:**
- a) kohaldatav liidu või riigisisene õigus, millega kehtestatakse sunniviisilise tööga seotud hoolsuskohustuse ja läbipaistvuse nõuded;
 - b) komisjoni suunised **■** ;
 - c) ÜRO, ILO, OECD või muu asjaomase rahvusvahelise organisatsiooni hoolsuskohustuse suunised või soovitused, **eelkõige suunised ja soovitused, mis on seotud geograafiliste piirkondade, tootmiskohtade või teatud sektorite majandustegevusega, kus kasutatakse süsteemselt ja ulatuslikult sunniviisilist tööd;**
 - d) muu **sisuline** hoolsuskohustus **või muu teave seoses sunniviisilise tööga nende tarneahelas.**

Juhtiv pädev asutus võib küsida nende meetmete kohta teavet muudelt asjaomastelt sidusrühmadelt, sealhulgas isikutelt või ühendustelt, kes on esitanud asjakohase, faktilise ja kontrollitava teabe vastavalt artiklile 9, ning muudelt hinnatavate toodete ja geograafiliste piirkondadega seotud füüsilistelt või juriidilistelt isikutelt, samuti Euroopa välisteenistusest ja liidu delegatsioonidelt asjaomastes kolmandates riikides.

2. Ettevõtjad peavad vastama käesoleva artikli lõikes 1 osutatud ■ teabenõudele 30 tööpäeva jooksul alates teabenõude laekumise kuupäevast. Ettevõtjad võivad esitada ■ mis tahes muud teavet, mida nad peavad käesoleva artikli otstarbel vajalikuks. *Vajaduse korral võivad ettevõtjad taotleda juhtiva pädeva asutusega suhtlemiseks abi artiklis 10 osutatud kontaktpunktilt.*
3. 30 tööpäeva jooksul alates selle teabe saamise kuupäevast, mille ettevõtjad on käesoleva artikli lõike 2 kohaselt esitanud, viib **juhtiv** pädev asutus lõpule esialgse etapi uurimises, kas **artikli 14** lõikes 3 osutatud hindamise ja käesoleva artikli lõike 2 kohaselt ettevõtjate esitatud teabe alusel on olemas põhjendatud kahtlus artikli 3 rikkumise kohta.

■
4. *Piiramata käesoleva artikli lõike 3 kohaldamist, võib juhtiv pädev asutus järeldada, et on olemas põhjendatud kahtlus artikli 3 rikkumise kohta muude kättesaadavate asjaolude põhjal, kui juhtiv pädev asutus on loobunud teabe küsimisest vastavalt käesoleva artikli lõikele 1 või artikli 20 lõike 2 punktides a–e osutatud olukordades.*

5. *Juhtiv pädev asutus ei algata artikli 18 kohast uurimist ja teavitab sellest hinnatavaid ettevõtjaid, kui ta leiab artikli 14 lõikes 3 osutatud hindamise ja käesoleva artikli lõike 2 kohaselt ettevõtjate esitatud teabe põhjal, et puudub põhjendatud kahtlus artikli 3 rikkumise kohta või põhjendatud kahtluse aluseks olnud põhjused on kõrvaldatud, näiteks kuna kohaldatakse käesoleva artikli lõikes 1 osutatud õigusakte, suuniseid, soovitusi või mis tahes muud sunniviisilise tööga seotud hoolsuskohustust viisil, mis leevendab ja tõkestab sunniviisilise töö riski või kaotab selle.*
6. *Juhtiv pädev asutus edastab artikli 7 lõikes 1 osutatud info- ja teavitussüsteemi kaudu käesoleva artikli lõike 5 kohase hindamise tulemused.*



Artikkel 18

Uurimised

1. *Juhtiv pädev asutus, kes teeb artikli 17 lõike 3 või 4 kohaselt kindlaks, et on olemas põhjendatud kahtlus artikli 3 rikkumise kohta, algatab asjaomaste toodete ja ettevõtjate asjus uurimise ning teavitab uurimisaluseid ettevõtjad kolme tööpäeva jooksul alates kõnealuse uurimise algatamise kohta otsuse tegemisest järgmisest:*
 - a) uurimise algatamine ja selle võimalikud tagajärjed;
 - b) uuritavad tooted;
 - c) uurimise algatamise põhjus, v.a juhul, kui see ohustaks uurimise tulemust;
 - d) ettevõtjate õigus esitada *juhtivale* pädevale asutusele dokumente ja teavet ja kõnealuse teabe esitamise kuupäev.
2. *Juhtiv pädev asutus teavitab artikli 7 lõikes 1 osutatud info- ja teavitussüsteemi kaudu käesoleva artikli lõike 1 kohasest uurimise algatamisest.*

3. Kui **juhtiv** pädev asutus esitab vastava taotluse, siis peavad uuritavad ettevõtjad esitama mis tahes teabe, mis on uurimise jaoks asjakohane ja vajalik, sh teabe, mis võimaldab teha kindlaks uuritavad tooted **ja asjakohasel juhul toote selle osa, millega uurimine peaks piirduma**, nende toodete **või nende osade** valmistaja, tootja, **toote tarnija, importija või eksportija**. Seda teavet küsides **peab juhtiv** pädev asutus võimaluste piires **esmatähtsaks uuritavaid ettevõtjaid, kes osalevad tarneahela etapis, mis on võimalikult lähedal sunniviisilise töö kasutamise tõenäolise riskiga etapile, ning võtab arvesse ettevõtjate suurust ja majandusressursse, eelkõige seda, kas ettevõtja on VKE, asjaomaste toodete kogust, tarneahela keerukust ning kahtlustatava sunniviisilise töö kasutamise ulatust. Vajaduse korral võivad ettevõtjad taotleda juhtiva pädeva asutusega suhtlemiseks abi artiklis 10 osutatud kontaktpunktilt.**
4. **Juhtiv pädev asutus kehtestab ettevõtjatele lõikes 3 osutatud teabe esitamise tähtaja, mille kestus on vähemalt 30 tööpäeva, ent mitte pikem kui 60 tööpäeva. Ettevõtjad võivad taotleda kõnealuse tähtaja pikendamist koos põhjendusega. Sellise pikendamise üle otsustamisel võtab juhtiv pädev asutus arvesse asjaomaste ettevõtjate suurust ja majandusressursse, sealhulgas seda, kas ettevõtja on VKE.**
5. **Juhtiv pädev asutus võib koguda teavet või küsitleda kõiki asjaomaseid füüsilisi või juriidilisi isikuid, kes annavad selleks nõusoleku, et koguda teavet uurimise eseme kohta, sealhulgas asjaomastelt ettevõtjatelt või muudelt sidusrühmadelt.**

6. *Juhtiv pädev asutus võib vajaduse korral teha kõiki vajalikke kontrolle ja inspeksioone vastavalt artiklile 19.*

Artikkel 19

Kohapealsed inspeksioonid

1. *Erandjuhtudel, kui juhtiv pädev asutus peab vajalikuks teha kohapealseid inspeksioone, võtab ta neid tehes arvesse, kus sunniviisilise töö risk esineb.*
2. *Kui sunniviisilise töö risk esineb liikmesriigi territooriumil, võib juhtiv pädev asutus teha oma inspeksioone vastavalt liidu õigusega kooskõlas olevale riigisisesele õigusele. Vajaduse korral võib juhtiv pädev asutus taotleda koostööd teistelt käesoleva määruse rakendamisega seotud liikmesriigi asutustelt, nagu töö-, tervishoiu- või maksuasutustelt.*
3. *Kui sunniviisilise töö risk esineb väljaspool liidu territooriumi, võib juhtiva pädeva asutusena tegutsev komisjon teha kõiki vajalikke kontrolle ja inspeksioone, tingimusel et asjaomased ettevõtjad annavad oma nõusoleku ning et selle kolmanda riigi valitsust, kus inspeksioonid peaksid toimuma, on ametlikult teavitatud ja ta ei esita vastuväiteid. Asjakohasel juhul võib komisjon selliste kontaktide hõlbustamiseks taotleda abi Euroopa välisteenistusest.*

IV peatükk

Otsused

Artikkel 20

■ Otsused *artikli 3 rikkumise kohta*

1. ***Juhtiv*** pädev asutus hindab mõistliku aja jooksul alates artikli **18** lõike 1 kohaselt uurimise algatamise kuupäevast **III peatüki** alusel kogutud kogu teavet ja kõiki tõendeid ning teeb sellest lähtuvalt kindlaks, kas ***asjaomased tooted on turule lastud või turul kättesaadavaks tehtud või neid eksporditakse artiklit 3 rikkudes. Juhtiv pädev asutus püüab võtta käesoleva artikli lõikes 4 osutatud otsuse vastu või lõpetab uurimise üheksa kuu jooksul alates uurimise algatamise kuupäevast.***
2. Piiramata käesoleva artikli lõike 1 kohaldamist, võib ***juhtiv*** pädev asutus teha talle kättesaadava muu teabe alusel kindlaks, et artiklit 3 on rikutud, kui artikli **17** lõike **1 ja artikli 18 lõike 3** alusel ei olnud võimalik teavet ja tõendeid koguda, ***eelkõige juhul, kui vastuseks teabenõudele ettevõtja või avaliku sektori asutus:***
 - a) ***keeldub ilma mõjuva põhjuseta taotletud teavet esitamast;***
 - b) ***jättab taotletud teabe ilma mõjuva põhjuseta määratud tähtaja jooksul esitamata;***
 - c) ***esitab puudulikku või ebaõiget teavet eesmärgiga uurimist tõkestada;***
 - d) ***esitab eksitavat teavet või***

e) takistab uurimist muul viisil, sealhulgas juhul, kui uurimise esialgses etapis või uurimise käigus tehakse kindlaks riigiasutuste rakendatava sunniviisilise töö risk.

3. Kui **juhtiv** pädev asutus ei suuda teha kindlaks, et *asjaomased tooted on turule lastud või turul kättesaadavaks tehtud või neid eksporditakse artiklit 3 rikkudes, lõpetab ta uurimise* ja teavitab *uurimisaluseid ettevõtjaid. Samuti teavitab ta kõiki teisi pädevaid asutusi artikli 7 lõikes 1 osutatud info- ja teavitussüsteemi kaudu. Uurimise lõpetamine ei välista uue asjakohase teabe korral sama toote ja ettevõtja suhtes uue uurimise algatamist.*

4. Kui **juhtiv** pädev asutus teeb kindlaks, et *asjaomased tooted on turule lastud või turul kättesaadavaks tehtud või neid eksporditakse artiklit 3 rikkudes*, teeb ta viivitamata otsuse, mis sisaldab järgmist:

- a) keeld lasta asjaomast toodet liidu turule, teha see liidu turul kättesaadavaks ja seda eksportida;

- b) korraldus uuritud ettevõtjatele juba liidu turule lastud või liidu turul kättesaadavaks tehtud asjaomased tooted liidu turult kõrvaldada *või eemaldada veebiliidesest asjaomastele toodetele või nende loeteludele viitav sisu*;
- c) korraldus uuritud ettevõtjatele kõrvaldada asjaomased tooted kooskõlas *artikliga 25, või kui toote osad, millega rikutakse artiklit 3, on asendatavad, siis korraldus kõrvaldada toodete vastavad osad.*

Kui see on asjakohane, tehakse esimese lõigu punktis a osutatud keelus ja esimese lõigu punktis c osutatud korralduses kindlaks toote osad, millega rikutakse artiklit 3 ja mis tuleb toote turule laskmiseks, turul kättesaadavaks tegemiseks või eksportimiseks asendada.



5. *Erandina lõike 4 esimese lõigu punktist c ja kui see on asjakohane liidu jaoks strateegilise või kriitilise tähtsusega tarneahela häirete vältimiseks, võib juhtiv pädev asutus loobuda lõike 4 kohase korralduse andmisest asjaomase toote kõrvaldamiseks. Selle asemel võib juhtiv pädev asutus nõuda asjaomase toote kinnipidamist kindlaksmääratud aja jooksul, mis ei tohi olla pikem kui asjaomase toote puhul sunniviisilise töö kõrvaldamiseks vajalik aeg, ning seda ettevõtjate kulul.*

Kui ettevõtjad tõendavad kõnealuse ajavahemiku jooksul, et nad on kõrvaldanud sunniviisilise töö asjaomaste toodete tarneahelast ilma kõnealust toodet muutmata ja kaotanud käesoleva artikli lõikes 4 osutatud otsuses kindlaks tehtud sunniviisilise töö, vaatab juhtiv pädev asutus oma otsuse kooskõlas artikliga 21 läbi.

Kui ettevõtjad ei tõenda kõnealuse ajavahemiku jooksul, et nad on kõrvaldanud sunniviisilise töö asjaomaste toodete tarneahelast ilma kõnealust toodet muutmata ja kaotanud lõikes 4 osutatud otsuses kindlaks tehtud sunniviisilise töö, kohaldatakse nimetatud lõike punkti c.

6. *Kui komisjon tegutseb juhtiva pädeva asutusena, võetakse käesoleva artikli lõikes 4 osutatud otsus vastu rakendusaktiga. Selline rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 35 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.*
7. *Juhtiv pädev asutus teavitab käesoleva artikli lõikes 4 osutatud otsusest kõiki ettevõtjaid, kellele see on adresseeritud, ning edastab selle kõigile pädevatele asutustele ja kohaldataval juhul komisjonile artikli 7 lõikes 1 osutatud info- ja teavitussüsteemi kaudu.*
8. *Liikmesriigi juhtiva pädeva asutuse tehtud lõike 4 kohaseid otsuseid peavad tunnustama ja nende täitmise peavad tagama teiste liikmesriikide pädevad asutused, kui need käsitlevad sama identifitseerimisteabega ja sama tarneahela tooteid, mille puhul on tehtud kindlaks sunniviisilise töö kasutamine.*

Artikkel 21

Otsuste läbivaatamine artikli 3 rikkumise kohta

- 1. Juhtiv pädev asutus annab ettevõtjatele, keda artiklis 20 osutatud otsus mõjutab, võimaluse taotleda igal ajal kõnealuse otsuse läbivaatamist. Läbivaatamistaotlus peab sisaldama teavet, mis tõendab, et tooteid lastakse turule, tehakse turul kättesaadavaks või eksporditakse kooskõlas artikliga 3. Kõnealune teave peab sisaldama uut olulist teavet, mida ei tehtud juhtivale pädevale asutusele uurimise ajal teatavaks.*
- 2. Juhtiv pädev asutus teeb lõikes 1 osutatud taotluse kohta otsuse 30 tööpäeva jooksul alates taotluse saamise kuupäevast.*
- 3. Kui ettevõtjad on tõendanud, et nad on täitnud artiklis 20 osutatud otsuse ja kõrvaldanud sunniviisilise töö kasutamise oma äritegevusest või tarneaheelast asjaomase toote puhul, tunnistab juhtiv pädev asutus edaspidiseks oma otsuse kehtetuks, teavitab sellest ettevõtjaid ja eemaldab selle ühtsest sunniviisilist tööd käsitlevast portaalist.*
- 4. Kui komisjon tegutseb juhtiva pädeva asutusena, rakendatakse käesoleva artikli lõikes 3 osutatud kehtetuks tunnistamist rakendusaktiga. Selline rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 35 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega. Igakülgsest põhjendatud tungiva kiireloomulisuse tõttu, mis on seotud asjaomaste ettevõtjate kaitse- ja omandiõiguse kaitsega, võtab komisjon kooskõlas artikli 35 lõikes 3 osutatud menetlusega vastu viivitamata kohaldatavad rakendusaktid. Nimetatud rakendusaktid kehtivad kuni 12 kuud.*

5. *Ettevõtjatel, keda artiklis 20 osutatud liikmesriigi juhtiva pädeva asutuse otsus mõjutab, on võimalik pöörduda kohtu poole, et vaadata läbi, kas otsus vastab menetlus- ja materiaalõiguslikele normidele.*
6. *Lõige 5 ei piira sellise riigisisese õiguse kohaldamist, mis nõuab enne kohtumenetluse algatamist, et halduskorras läbivaatamise menetlus on läbitud.*
7. *Artiklis 20 osutatud otsuseid, mille liikmesriigi juhtiv pädev asutus on teinud, kohaldatakse piiramata samade ettevõtjate või toodete kohta tehtud liikmesriikide kohtute mis tahes otsuste kohaldamist.*

Artikkel 22

Otsuste sisu

1. Artiklis 20 osutatud otsus sisaldab järgmist:
 - a) uurimise tulemused ja teave **ning tõendid**, millel tulemused põhinevad;
 - b) mõistlik tähtaeg, mis määratakse ettevõtjale **korralduste** täitmiseks ning mis ei ole lühem kui 30 tööpäeva; **kergriknevate kaupade, loomade ja taimede puhul ei ole tähtaeg lühem kui 10 tööpäeva**; tähtaja määramisel võtab **juhtiv** pädev asutus arvesse ettevõtja suurust ja majandusressursse, **sealhulgas seda, kas ettevõtja on VKE, toote osa osakaalu ja kas see on asendatav; tähtaeg peab olema proportsionaalne eri korralduste täitmiseks kuluva ajaga ega tohi olla pikem kui vajalik**;

- c) kogu asjakohane teave ja eelkõige üksikasjad, mis võimaldavad teha kindlaks toote, mille suhtes otsust kohaldatakse, sh üksikasjad valmistaja, tootja, toote tarnijate, importija, eksportija **ning asjakohasel juhul tootmiskoha kohta**;
- d) kui see on kättesaadav ja kohaldatav, siis teave, mida nõutakse määruse (EL) nr 952/2013 artikli 5 punktis 2 määratletud tollialaste õigusaktide kohaselt;
- e) **teave otsuse kohtuliku kontrolli taotlemise kohta.**

2. Komisjon võtab vastu rakendusakte, milles täpsustatakse veelgi artiklis 20 osutatud otsuses esitatava teabe üksikasju. Kõnealused üksikasjad peavad vähemalt hõlmama tollile artikli 27 lõike 3 kohaselt **esitatava või** kättesaadavaks tehtava teabe üksikasju, **et võimaldada artikli 26 lõike 4 kohast toodete kindlakstegemist**. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 35 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

V PEATÜKK

Täitmise tagamine

I jagu

Pädevad asutused

Artikkel 23

Otsuste täitmise tagamine

1. *Kui ettevõtja ei ole artikli 22 lõike 1 punktis b osutatud mõistliku tähtaja jooksul artiklis 20 osutatud otsust täitnud, vastutavad pädevad asutused kõnealuse otsuse täitmise tagamise eest ja tagavad kõik järgmise:*

- a) *keelatakse asjaomaseid tooteid liidu turule lasta või liidu turul kättesaadavaks teha ning neid eksportida;*
 - b) *juba turule lastud või turul kättesaadavaks tehtud tooted kõrvaldatakse liidu turult asjaomaste asutuste poolt kooskõlas liidu ja riigisisese õigusega;*
 - c) *kõrvaldatud tooted ja ettevõtja valdusesse jäänud tooted kõrvaldatakse kooskõlas artikliga 25 ettevõtja kulul;*
 - d) *piiratakse juurdepääsu asjaomastele toodetele ja kõnealustele toodetele viitavatele loeteludele, nõudes asjaomaselt kolmandalt isikult sellise piirangu rakendamist.*
2. *Kui ettevõtja ei ole artiklis 20 osutatud otsust täitnud, määrab pädev asutus asjaomasele ettevõtjale artikli 37 kohase karistuse kas otse, koostöös teiste asutustega või taotleb karistuse määramist pädevalt õigusasutuselt.*

Artikkel 24

Sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete kõrvaldamine ja turult kõrvaldamine

- 1. Käesoleva määruse artikli 20 lõike 4 kohane otsus, millega antakse korraldus liidu turule lastud või seal kättesaadavaks tehtud tooted kõrvaldada ja turult kõrvaldada, edastatakse käesoleva määruse artikli 7 lõikes 1 osutatud info- ja teavitussüsteemi kaudu määruse (EL) 2019/1020 artiklis 10 osutatud turujärelevalveasutustele või muudele asjaomaste toodetega seotud asutustele.***
- 2. Pädev asutus vastutab lõikes 1 osutatud toodete kõrvaldamise ja turult kõrvaldamise eest kooskõlastatult teiste asjaomaste toodetega seotud asutustega.***

Artikkel 25

Sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete kõrvaldamise viis

Kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2008/98/EÜ²⁷ sätestatud jäätmehierarhiaga kõrvaldavad ettevõtjad ja liikmesriikide pädevad asutused, kes vastutavad toodete kõrvaldamise eest vastavalt käesoleva määruse artikli 20 lõike 4 punktile c ja artikli 23 lõike 1 punktile c, kõnealused tooted ringlussevõtu teel või, kui see ei ole võimalik, muudavad kõnealused tooted kasutuskõlbmatuks. Kergriknevad tooted annetatakse heategevuslikul või avaliku huvi eesmärgil või, kui see ei ole võimalik, muudetakse kõnealused tooted kasutuskõlbmatuks.



²⁷ ***Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. novembri 2008. aasta direktiiv 2008/98/EÜ, mis käsitleb jäätmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks teatud direktiivid (ELT L 312, 22.11.2008, lk 3).***

II jagu

Toll

Artikkel 26

Tolli kontrollid

1. Liidu turule tulevate ja liidu turult väljaviidavate toodete suhtes kohaldatakse käesolevas ***jaos*** sätestatud kontrolle ja meetmeid.
2. Käesoleva ***jao*** kohaldamine ei piira muude ***tolli riskijuhtimist, tollikontrolli ning kaupade vabasse ringlusse lubamist ja ekspordi reguleeriva*** liidu õiguse, eelkõige määruse (EL) nr 952/2013 ***II*** kohaldamist.
3. ***Juhtiv*** pädev asutus ***teavitab*** liikmesriikide tolle viivitamata ***artiklis 20 osutatud otsustest, millega keelatakse toodete liidu turule laskmine või liidu turul kättesaadavaks tegemine ja eksport.***
4. Toll teeb käesoleva artikli lõike 3 kohaselt teada antud otsuste põhjal kindlaks tooted, mis ei pruugi vastata käesoleva määruse artiklis 3 sätestatud keelule. Sel otstarbel kontrollib toll liidu turule tulevaid ja sealt väljaviidavaid tooteid ***määruses*** (EL) nr 952/2013 ***sätestatud riskijuhtimise alusel.***
5. ***Juhtiv*** pädev asutus annab liikmesriikide tollidele viivitamata teada ***igast*** artikli ***21 kohaselt*** toimunud läbivaatamise tulemusel ***otsuse*** kehtetuks tunnistamisest ***ja muutmisest.***

II

Artikkel 27

Tollile esitatav *või kättesaadavaks tehtav lisateave*

1. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 33 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada käesolevat määrust, määrares kindlaks tooted või tooterühmad, mille kohta tuleb tollile esitada käesoleva artikli lõikes 2 osutatud teave. *Asjaomaste toodete või tooterühmade valimisel järgitakse proportsionaalset lähenemisviisi, tuginedes muu hulgas andmebaasis kättesaadavale teabele*, artikli 7 lõikes 1 osutatud info- ja teavitussüsteemi kantud teabele ning võrgustikus vahetatavale põhjendatud teabele.
2. *Isik, kes kavatseb suunata käesoleva artikli lõike 1 kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusaktiga hõlmatud toote vabasse ringlusse lubamise või ekspordi tolliprotseduurile, esitab või teeb tollile kättesaadavaks toodet identifitseeriva teabe, teabe valmistaja või tootja kohta ning teabe toote tarnijate kohta*, välja arvatud juhul, kui kõnealuse teabe esitamist nõutakse juba määruse (EL) nr 952/2013 artikli 5 punktis 2 osutatud tollialaste õigusaktide kohaselt.
3. Komisjon võib võtta vastu rakendusakte, milles täpsustatakse *käesoleva artikli lõigete 1 ja 2 rakendamise üksikasjalik kord ning* käesoleva artikli lõike 2 kohaselt tollile *esitatava või* kättesaadavaks tehtava teabe üksikasjad. *Nimetatud* rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 35 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

4. Kui konkreetne toode on artiklis **20** osutatud otsusega kindlaks määratud, siis kohaldatakse **käesoleva artikli lõike 1** alusel vastu võetud delegeeritud õigusakti suhtes artiklis **34** sätestatud menetlust, et toll saaks **konkreetses toote asjus** viivitamata tegutseda.

Artikkel 28

Peatamine

Kui toll teeb **oma asjaomase riskijuhtimissüsteemi abil** kindlaks liidu turule tuleva või sealt väljaviidava toote, mis võib artikli **26** lõike 3 kohaselt **teatatud otsuse** kohaselt rikkuda artiklit 3, peatab ta kõnealuse toote vabasse ringlusse lubamise ja ekspordi. Toll teavitab kõnealusest peatamisest viivitamata **oma liikmesriigi** pädevaid asutusi ja edastab kogu asjakohase teabe, et neil oleks võimalik kindlaks teha, kas toote kohta on tehtud otsus, millest on teatatud artikli **26** lõike 3 kohaselt.

Artikkel 29

Vabasse ringlusse lubamine või eksport

1. Kui toote vabasse ringlusse lubamine või eksport on artikli **28** kohaselt peatatud, lubatakse kõnealune toode vabasse ringlusse või seda lubatakse eksportida juhul, kui kõnealuse lubamisega seotud kõik nõuded ja formaalsused on täidetud ja kui on täidetud üks järgmistest tingimustest:
 - a) pädevad asutused ei ole nelja tööpäeva jooksul alates peatamisest esitanud tollile taotlust peatamise jätkamiseks; kergriknevate toodete, loomade ja taimede puhul on see tähtaeg kaks tööpäeva;
 - b) pädevad asutused on teavitanud tolli vabasse ringlusse lubamisest või ekspordi lubamisest kooskõlas käesoleva määrusega.
2. Lõike 1 kohast vabasse ringlusse lubamist või eksporti ei tohi pidada tõendiks liidu õiguse ja eelkõige käesoleva määruse järgimise kohta.

Artikkel 30

Vabasse ringlusse lubamisest või ekspordi lubamisest keeldumine

1. Kui pädevad asutused leiavad, et toode, millest neile on artikli **28** kohaselt teatatud, on **artiklis 20** osutatud otsuse kohaselt sunniviisilise töö tulemusena valminud toode, siis nad nõuavad, et toll ei lubaks seda vabasse ringlusse ega lubaks selle eksporti.
2. Pädevad asutused sisestavad käesoleva artikli lõikes 1 osutatud teabe viivitamata artikli 7 lõikes 1 osutatud info- ja teavitussüsteemi ning teavitavad sellest tolli. Kui toll on kõnealuse teate saanud, ei luba ta kõnealust toodet vabasse ringlusse ega luba selle eksporti ning lisab tolli andmetöötlussüsteemi ja võimaluse korral tootega kaasasolevale faktuurarvele ja kõikidele muudele asjakohastele saatedokumentidele järgmise märke:

„Sunniviisilise töö tulemusena valminud toode – ei lubata vabasse ringlusse / ei lubata eksporti – määrus (EL) .../...⁺“.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 67/24 (2022/0269(COD)) sisalduva määruse number.

3. Kui *lõike* 1 kohaselt ei lubata toodet vabasse ringlusse või selle eksporti, *kõrvaldab* toll
■ asjaomase toote ■ kooskõlas liidu õigusele vastava riigisisese õigusega. ■
4. *Pädeva asutuse taotlusel ning kõnealuse pädeva asutuse nimel ja vastutusel võib toll teise võimalusena kõnealuse toote konfiskeerida ning anda selle pädeva asutuse valdusse ja käsutusse. Sellistel juhtudel võtab kõnealune pädev asutus vajalikud meetmed, et tagada asjaomase toote kõrvaldamine vastavalt artiklile 25.*

Artikkel 31

Teabevahetus ja koostöö

1. Selleks et liidu turule tulevate ja sealt väljaviidavate toodete puhul saaks kasutada riskipõhist *analüüsi* ning tagada, et kontrollimine on tulemuslik ja kooskõlas käesoleva määruse nõuetega, teevad *komisjon*, pädevad asutused ja tollid tihedat koostööd ning jagavad teavet riskide kohta. *Komisjon võtab seejuures koordineeriva rolli.*
2. Koostöö ning *riskidega seotud* teabe jagamine ■, mis on vajalik käesolevast määrusest tulenevate ülesannete täitmiseks, sh elektrooniliselt, toimub *kooskõlas määrusega (EL) nr 952/2013*
 - a) *tollide vahel;*
 - b) *pädevate asutuste ja tollide vahel.*

VI peatükk

Lõppsätted

Artikkel 32

Konfidentsiaalsus

1. Pädevad asutused kasutavad käesoleva määruse kohaldamiseks üksnes käesoleva määruse kohaselt saadud teavet, ***välja arvatud juhul, kui liidu õigusega või liidu õigusega kooskõlas oleva riigisisese õigusega nõutakse teisiti.*** ■
2. ■ Komisjon, liikmesriigid ja pädevad asutused ***käsitavad*** teabe esitaja isikut või esitatud teavet konfidentsiaalsena ***vastavalt liidu õigusele või liidu õigusega kooskõlas olevale riigisisesele õigusele, välja arvatud juhul, kui teavet esitanud isik otsustab teisiti.***
3. Lõige 2 ei keela komisjonil avaldada üldist kokkuvõtet, kui see ei sisalda teavet, millest on võimalik teabe esitajat kindlaks teha. Üldise kokkuvõtte avaldamisel võetakse arvesse asjaomaste isikute põhjendatud huvi mitte lubada konfidentsiaalset teavet avaldada.

■

Artikkel 33

■ Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artikli 27 lõikes 1 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile määramata ajaks alates ... [käesoleva määruse jõustumise kuupäev].
3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 27 lõikes 1 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.
5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

6. Artikli 27 lõike 1 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 34

Kiirmenetlus

1. Käesoleva artikli kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub viivitamata ja seda kohaldatakse seni, kuni selle suhtes ei esitata vastuväidet kooskõlas lõikega 2. Delegeeritud õigusakti teatavakstegemisel Euroopa Parlamendile ja nõukogule põhjendatakse kiirmenetluse kasutamist.
2. Nii Euroopa Parlament kui ka nõukogu võivad delegeeritud õigusakti suhtes esitada vastuväiteid artikli 33 lõikes 6 osutatud korras. Sellisel juhul tunnistab komisjon pärast seda, kui Euroopa Parlament või nõukogu teatab oma otsusest esitada vastuväide, õigusakti viivitamata kehtetuks.

Artikkel 35

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 I tähenduses.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

3. *Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 8 koostoimes selle artikliga 5.*

Artikkel 36

Direktiivi (EL) 2019/1937 muutmine

Direktiivi (EL) 2019/1937 lisa I osa C jao punkti 1 lisatakse järgmine punkt:

- „iv) *Euroopa Parlamendi ja nõukogu ... määrus (EL).../..., millega keelatakse sunniviisilise töö tulemusena valminud tooted liidu turul ja muudetakse direktiivi (EL) 2019/1937 (ELT ...).*⁺“

Artikkel 37

Karistused

1. Liikmesriigid kehtestavad karistusnormid, mida kohaldatakse ettevõtjate suhtes **artiklis 20** osutatud otsuse rikkumise korral, ning võtavad kõik vajalikud meetmed, et tagada kõnealuste normide rakendamine vastavalt liikmesriikide õigusele.
2. Kehtestatud karistused peavad olema mõjusad, proportsionaalsed ja hoiatavad. **Pädevad asutused tagavad, et lõikes 1 osutatud karistuste puhul võetakse nõuetekohaselt arvesse järgmist:**
 - a) *artiklis 20 osutatud otsuse rikkumise raskusaste ja kestus;*
 - b) *kõik asjakohased ettevõtja varasemad artiklis 20 osutatud otsuse rikkumised;*
 - c) *pädevate asutustega tehtud koostöö ulatus;*

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 67/24 (2022/0269(COD)) sisalduva määruse vastuvõtmise kuupäev, number ja avaldamisviide.

d) juhtumi asjaolude suhtes kohaldatavad muud kergendavad või raskendavad tegurid, näiteks artiklis 20 osutatud otsuse rikkumisest otseselt või kaudselt saadud finantskasu või välditud kahju.

3. Liikmesriigid teavitavad komisjoni hiljemalt ... [24 kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] nimetatud normidest **ja meetmetest** ning teavitavad teda viivitamata nende hilisematest muudatustest.

4. *Liikmesriigid võtavad käesoleva artikli lõigete 1 ja 2 kohaselt kohaldatavaid karistusi käsitlevate normide kehtestamisel täiel määral arvesse artikli 11 punktis i osutatud suuniseid.*

Artikkel 38

Hindamine ja läbivaatamine

1. *Hiljemalt ... [viis aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] ja seejärel iga viie aasta tagant hindab komisjon käesoleva määruse täitmise tagamist ja rakendamist. Komisjon esitab aruande peamiste järelduste kohta Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele. Hinnatakse eelkõige järgmist:*

- a) kas kehtestatud mehhanism aitab tulemuslikult kaasa käesoleva määruse artiklis 1 sätestatud eesmärgi saavutamisele;*
- b) pädevate asutuste (sealhulgas võrgustiku raames) ja kõigi teiste asjaomaste asutuste vaheline koostöö käesoleva määruse kohaldamisel;*

- c) rahvusvahelise koostöö tulemuslikkus, et aidata kaasa sunniviisilise töö kõrvaldamisele ülemaailmsetest tarneahelatest;*
- d) uurimiste ja otsustega seotud menetluste mõju ettevõtjatele, eelkõige VKEdele, sealhulgas nende konkurentsivõimele;*
- e) nõuete täitmisega seotud kulud ettevõtjatele, eelkõige VKEdele;*
- f) keelu üldine tasuvus ja mõjus.*

Kui komisjon peab seda asjakohaseks, lisatakse aruandele seadusandlik ettepanek käesoleva määruse asjakohaste sätete muutmiseks.

- 2. Aruandes hinnatakse ka seda, kas kohaldamisala tuleb laiendada nii, et see hõlmaks ka toodete kaevandamise, korjamise, tootmise või valmistamisega seotud lisateenuseid.*
- 3. Lõike 1 punkti a kohase hindamise osana käsitletakse aruandes käesoleva määruse mõju sunniviisilise töö ohvritele, pöörates erilist tähelepanu naiste ja laste olukorrale. Selle mõju hindamine põhineb rahvusvahelistelt organisatsioonidelt ja asjaomastelt sidusrühmadelt saadava teabe korrapärasel jälgimisel.*
- 4. Komisjon hindab oma aruandes lisaks vajadust spetsiaalse mehhanismi järele sunniviisilise töö käsitlemiseks ja heastamiseks, sealhulgas viib läbi sellise mehhanismi rakendamise mõjuhinnangu.*

Artikkel 39

Jõustumine ja kohaldamise kuupäev

Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates ... [36 kuud pärast **käesoleva määruse** jõustumise kuupäeva].

Artikli 5 lõiget 3, artikleid 7 ja 8, artikli 9 lõiget 2, artikleid 11, 33 ja 35 ning artikli 37 lõiget 3 kohaldatakse alates ... [käesoleva määruse jõustumise kuupäev].

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

...

Euroopa Parlamendi nimel

Nõukogu nimel

president

eesistuja
